

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4067

[Total No. of Pages : 3

[5808]-201

F.Y. B.A.

COMPULSORY ENGLISH - II

Text Prescribed: Literary Gleam

(2019 Pattern) (Semester - II)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one from (a) and one from (b) of the following in about 150 words each. **[14]**

- a) i) What lesson does Sudha Murty learn in Sahyadri Hills - A Lesson in Humility?
- ii) Sketch the character of Thandappa and his attitude?
- b) i) What qualities made Hughie Erskine popular with men and women?
- ii) Sketch the character of Hughie Erskine?

Q2) Attempt any one from (a) and one from (b) of the following in about 150 words each. **[14]**

- a) i) Describe the narrators meeting with the girls with reference to Ruskin Bond's story "The Eyes are not Here"?
- ii) Write a note on the theme of the story "The Eyes are not Here"?
- b) i) Explain the paradox "The Child is the Father of the Man" with reference to the poem "My Heart Leaps Up"?
- ii) Why does the heart of the poet leap up when he sees a rainbow in the sky?

P.T.O.

Q3) Attempt any one from (a) and one from (b) of the following in about 150 words each. **[14]**

- a) i) How does Shelley bring out the futility of power through his poem, 'Ozymandias'?
- ii) Describe the status of the statue of Ozymandias in the desert?
- b) i) What is the central idea of the poem 'Success is Counted Sweetest'?
- ii) Write down an appreciation of the poem "Success is Counted Sweetest".

Q4) Do as directed : **[14]**

- a) Fill in the blanks with correct tense form of the verbs given in the brackets (Any Six) :
- i) Ganesh has _____ (read) the book.
- ii) Hard disk _____ (store) data in Kilobyte.
- iii) Your friends have been _____ (wait) for you since three hours.
- iv) I had _____ (visit) the Taj Mahal last month.
- v) The criminal _____ (attack) the victim with a blunt object.
- vi) The terrified people _____ (flee) to the mountain.
- vii) The earth _____ (move) around the Sun.
- viii) Abhinav and Pruthvi were _____ (study) craft.
- ix) Padma has _____ (work) hard.
- b) Use appropriate form of verb and tense as directed (Any four) :
- i) Ramesh _____ (play: Present Perfect Progressive) excellent cricket.
- ii) Suresh _____ (play: Present Perfect) Football
- iii) School _____ (open: Simple Past)
- iv) There _____ (be: Simple Present) several goats in pen.
- v) They _____ (play: Present Perfect) friendly match.
- vi) Sangita _____ (talk: Present Progressive) on mind map.

- c) Attempt any four of the following :
- i) Give synonym of 'good'
 - ii) Give synonym of 'wrong'
 - iii) Give antonym of 'happy'
 - iv) Give antonym of 'backward'
 - v) Give lexical sets related to 'Stationary'
 - vi) Give lexical sets related to 'Hotel'

Q5) Attempt any two of the following questions :

[14]

- a) Suman invites her friends Suresh and Sanjay for a picnic. Write a dialogue to decline the invitation.
- b) Write a dialogue to congratulate your friend for grand success in UPSC Exam.
- c) Shobha and Lata persuading Manda for shopping. Write a dialogue to accept the proposal.
- d) Make a formal request to your teacher to revise some grammar topics. Write a dialogue.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4068

[Total No. of Pages : 2

[5808]-202

F. Y. B.A.

मराठी (MARATHI)

CC - 1A : मराठी साहित्य : एकांकिका आणि भाषिक कौशल्यविकास
(2019 Pattern) (Semester - II) (11022 A)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 150 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) 'एकांकिका' या वाङ्मयप्रकाराचे घटक विशद करा.
ब) 'एकांकिका' संकल्पना स्पष्ट करून एकांकिकेचे स्वरूप विशद करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी दोन प्रश्नांची उत्तर 150 शब्दांत लिहा. [20]

- अ) 'विट्टल तो आला आला' या एकांकिकेचे संविधानक सांगा.
ब) मानवी व्यवहारातील विसंगती 'विट्टल तो आला आला' या एकांकिकेतून कशी दिसून येते ते सोदाहरण स्पष्ट करा.
क) 'हंडाभर चांदण्या' या एकांकिकेतील पाणी प्रश्नाचे स्वरूप विशद करा.
ड) 'हंडाभर चांदण्या' मधील संभा व राधिका यांच्यातील संवादाचे स्वरूप विशद करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [20]

- अ) मध्यमवर्गीय माणसांच्या जगण्यातील विरोधाभास 'विट्टल तो आला आला' या एकांकिकेतील पात्रचित्रणातून कसा प्रकट झाला आहे, चर्चा करा.
ब) 'हंडाभर चांदण्या' मधील पात्रांचे स्वभावेखाटन विशद करा.

P.T.O.

प्रश्न 4) खालीलपैकी दोन प्रश्नांची उत्तरे 150 शब्दांत लिहा.

[20]

- अ) संवादलेखनासाठी कोणती पथ्ये पाळावी लागतात ?
- ब) 'जनसेवा हीच ईश्वरसेवा' या विधानाचा कल्पनाविस्तार करा.
- क) घोषवाक्य म्हणजे काय सांगून घोषवाक्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- ड) भाषांतर म्हणजे काय ? ते सांगून भाषांतराकडे कोणते नैपुण्य असावे लागतात ?

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P4069

[Total No. of Pages : 2

[5808]-203

F. Y. B.A. (Part- II)

मराठी (MARATHI)

G-1-: व्यावहारिक व उपयोजित मराठी भाग – II [CC-IA]

(11022B) (2019 Pattern) (Semester - II)

(पर्यायी अभ्यासक्रम)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[20]

अ) 'आकाशवाणी' या माध्यमाचे महत्त्व सांगा?

ब) पावसाळयात आरोग्याची काळजी कशी घ्याल या विषयावर डॉक्टर व पेशंट यांच्यातील संवाद लेखन करा?

क) ई-मेल या ई-संवाद कौशल्याची गरज व महत्त्व स्पष्ट करा?

ड) ई-संवाद कौशल्याचे फायदे व आवश्यकता स्पष्ट करा?

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[20]

अ) लक्षनिष्ठ आणि मूलनिष्ठ भाषांतरातील फरक स्पष्ट करा.

ब) भाषांतराचे प्रकार स्पष्ट करा?

क) भाषांतर करताना येणाऱ्या अडचणी स्पष्ट करा.

ड) खाली दिलेल्या इंग्रजी उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर करा.

One day the king saw a poorman working in the field. It was a very cold day, but the man had very few clothes on. He was singing merrily-while he was working. The king went to him and said' "Dont't you feel the cold in this weater?" The man replied "No, I don't feel the cold. You see that I have to work very hard. That makes me warm." Then the king said to him. " You seen to be very happy. Are you relly happy?" The man replied, "of course, I am. I have no time to be unhappy."

P.T.O.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[30]

- अ) टिप्पणीलेखन म्हणजे काय? ते सांगून टिप्पणीचे प्रकार सविस्तर माहिती लिहा.
- ब) तुमच्या जिल्हयातील सुप्रसिद्ध चित्रकाराच्या वयाला (अमृत महोत्सव) 75 वर्षे पूर्ण झालेली आहेत. त्यांच्या गौरवार्थ काढण्यात येणाऱ्या स्मरणिकेचा आराखडा तयार करा.
- क) आकाशवाणीवरील जाहिरात लेखनाची वैशिष्ट्ये सांगून सविस्तर माहिती द्या.
- ड) आशय लेखनामध्ये कोणत्या महत्वाच्या गोष्टींचा समावेश होतो?

Total No. of Questions :4]

P 6375

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 3

[5808]-204

First Year B.A.

FRENCH GENERAL - II : ADVANCED COURSE

(2019 Pattern) (Semester - II) (11032)

Total Time: 2½ Hours.

[Total Marks: 70

Q.1] A) Lisez le texte suivant et répondez aux questions : (10)

Gérard Corneloup, journaliste et historien raconte les origines de la Fête :

"La Fête des lumières fait aujourd'hui partie intégrante de la tradition lyonnaise et constitue un des marqueurs de son identité. Si Lyon fut des siècles durant une ville de commerce, une ville de foires, une ville de la soie, Lyon fut aussi, par tradition, une ville festive, porteuse d'événements populaires, qui ont manifesté sa vie et celle de ses habitants.

Dans la période qui suivit les révoltes de 1831, 1834 et 1848, la cité connaît une période de troubles, marquée par les conflits sociaux, par des inondations récurrentes, mais aussi par la transformation de la ville avec le rattachement des communes voisines de Vaise, de la Guillotière et de la Croix-Rousse. A cette période, Lyon a perdu son autonomie, le pouvoir étant alors concentré dans les mains du Préfet.

C'est en ces temps difficiles que, le 8 septembre 1852, on décide d'installer sur le clocher de Fourvière une statue dorée de Marie, mais les inondations obligent à annuler cette journée. L'évènement est reporté au 8 décembre, journée mariale¹ célébrant l'Immaculée² Conception. Toute une série de manifestations religieuses est prévue, et le soir, les Lyonnais illuminent leurs fenêtres avec des bougies placées dans des verres de couleur. Le mauvais temps gâche les cérémonies officielles mais, les éléments s'étant calmés, les Lyonnais décident alors, de plus en plus nombreux, d'illuminer leur demeure.

La Fête des lumières est née, signe d'une communion populaire où le peuple de Lyon se retrouve dans un esprit de solidarité. C'est là l'esprit de la Fête, l'esprit des lumignons³ déposés aux fenêtres.

Années après années, la composante religieuse et officielle de la Fête du 8 décembre se double donc d'une composante festive et populaire, pour devenir aujourd'hui, avec la Fête des lumières, ce moment fort dans l'esprit des Lyonnais, où tous se rassemblent pour exprimer leur joie d'être ensemble et d'admirer leur cité".

1 relatif à la Vierge Marie

2 pur

3 bout de chandelle/ bougie

Questions :

1. Où célèbre – t – on la fête de Lumières ?
2. Pour quels aspects, cette ville, est- elle connue outre de la fête de Lumières ?
3. À quels problèmes est – ce que la ville a fallu faire face dans la première moitié du 19e siècle ?
4. Quelle solution trouve – t – on ?
5. Qu'est – ce qui a gâché la cérémonie officielle ?
6. Quel est l'esprit derrière cette fête ?
7. Quelle signification continue – t- elle à faire avancer aujourd'hui ?

P.T.O.

8. Donnez le synonyme du texte ci-dessus :

I. La maison : _____

II. L'indépendance :- _____

III. se réunir :- _____

B] Lisez le texte suivant et répondez aux questions : (05)

Stratégie Nationale Sport Santé 2019-2024

Améliorer l'état de santé de la population en favorisant l'activité physique et sportive de chacun, au quotidien, avec ou sans pathologie, à tous les moments de la vie.

Lutter contre l'augmentation de l'inactivité physique et l'ensemble des pathologies chroniques qui y sont associées est un enjeu de santé publique. Roxana Maracineanu, ministre des Sports, et Agnès Buzyn, ministre des Solidarités et de la Santé, mettent en œuvre (implement) une Stratégie Nationale Sport Santé 2019-2024 avec la conviction que la pratique des Activités Physiques et Sportives (APS) pour la santé concerne l'intérêt général.

Inscrite dans le plan national de santé publique « Priorité Prévention », la Stratégie Nationale Sport Santé porte l'ambition de (re)mettre les Français en mouvement sur tous les territoires, de déployer des pratiques adaptées accessibles et encadrées, et de faire reconnaître pleinement le rôle majeur des APS pour la santé physique et mentale de chacun.

Questions :

- I. Quelle est la période de la stratégie nationale Sport-Santé ? (1)
- II. Comment va – t – on améliorer l'état de santé de la population ? (1)
- III. Contre quoi faut – il lutter ? (1)
- IV. Qu'est – ce que Les APS ? (1)
- V. Quelle ambition, la Stratégie Nationale Sport Santé, porte – t – elle ? (1)

Q.2] Répondez à trois des questions suivantes en 50 – 60 mots:[15]

1. Quelle est la particularité que vous avez remarquée dans le poème « Le Message » de Jacques Prévert ?
2. Décrivez le personnage de la laitière dans la fable de Jean de la Fontaine « La laitière et le pot au lait ».
3. Écrivez les événements marquants de « La Reine Margot » d'Alexandre Dumas.

Q.3] A) Complétez les phrases avec les mots qui conviennent : (6)

(Le Père Noël, La veille, Les étoiles, chaussures, Le sapin, Les guirlandes de lampes électriques)

J'ai eu de la chance d'être en France pendant la fête de Noël. C'est une fête que tout le monde attend avec impatience, surtout les enfants. _____ de Noël (24 décembre), ils mettent leurs _____ devant la cheminée. Ils imaginent que _____ y mettra des bonbons et des jouets. Les gens décorent _____ avec _____ et _____.

B) Trouvez le nom : (2)

1. entraîner : _____

2. courir : _____

C) Reliez les colonnes : (4)

	A		B
1	La raquette	a.	Le ski
2	Le ballon	b.	L'escrime
3	Le chalet	c.	Le tennis
4	Le sabre	d.	Le rugby

C) Reliez les colonnes : (4)

	A		B
1	La raquette	a.	Le ski
2	Le ballon	b.	L'escrime
3	Le chalet	c.	Le tennis
4	Le sabre	d.	Le rugby

D) Rédigez deux dialogues sur les situations données ci-dessous : (10)

Situation 1

Vous êtes dans un magasin à l'étranger. Vous voulez acheter des cadeaux pour vos amis. Mais vous n'avez pas assez d'argent liquide. Alors le vendeur vous conseille d'utiliser la carte de paiement. Imaginez le dialogue.

Situation 2 :

Votre ami est malade. Vous lui emmène chez le médecin. Imaginez le dialogue entre vous et le médecin.

Q.4] A) Le gérondif (6)

1. L'enfant est tombé, il a grimpé sur l'arbre.
2. Ils seront plus heureux, ils travailleront moins.
3. On doit réduire la pollution, on fera du vélo.
4. Elle fait des économies, elle prend le train.
5. Si vous voulez gagner le match, vous faites beaucoup d'efforts.
6. Ils écoutent la musique classique, quand ils dînent.

B) Mettez les verbes au subjonctif, à l'indicatif ou l'infinitif : (6)

1. Il est essentiel de _____ (parler) franchement quelque fois.
2. Elle refuse que son enfant _____ (faire) mal à quelqu'un.
3. Je crois qu'il _____ (être) là.
4. As-tu envie que nous _____ (aller) au cinéma.
5. Il faut que tu _____ (le comprendre).
6. Je regrette de _____ (ne pas suivre) ses cours.

C) Identifiez la voix passive et la voix active : (4)

1. On se parle de l'environnement dans une salle climatisée.
2. Je suis passée par le salon.
3. La valise est montée à l'étagère de plus haut.
4. La citrouille est transformée par la fée

D) Transformez les phrases en voix active ou passive selon le cas : (4)

1. Le sapin est installé au milieu du salon.
2. La machine composte les billets.
3. Les tarifs spéciaux sont proposés aux militaires par la SNCF.
4. Les frais médicaux seront remboursés par l'assurance maladie.

Total No. of Questions :4]

SEAT No. :

P 6376

[Total No. of Pages : 3

[5808]-205

First Year B.A.

FRENCH GENERAL - II : BASIC COURSE (Beginners)

(2019 Pattern) (Semester - II) (11482)

Total Time: 2½ Hours.

[Total Marks: 70

SET A

Q.1] A) Lisez le texte suivant et répondez aux questions ci-dessous : (10)

Le printemps est aux mois de mars, avril et mai, c'est-à-dire pendant cette période la durée du jour est longue et il y a du soleil dans l'hémisphère Nord.

C'est une saison de contrastes. La transition entre la saison froide et les chaleurs estivales est progressive et plus ou moins précoce selon les années. Les journées froides et parfois humides sont moins en moins pendant la saison et alternent avec des jours de plus en plus doux, parfois orageux ou très ensoleillés, selon la position des anticyclones et des dépressions.

Les températures et les pluies sont très variables selon les années. En moyenne, sur l'Hexagone, la température normale* de la saison est de 11,6 °C. Le printemps le plus froid depuis 1900, est celui de 1962 avec 9,4 °C seulement (soit 2,2 degrés sous la normale). Le printemps 2011 est le plus chaud avec une température moyenne de 13,6 °C, soit 2 degrés au-dessus de la normale.

Le printemps en 2011, 2020 et 2007 sont les trois printemps les plus chauds depuis 1900 au XXIe siècle. Il pleut en moyenne (on an average) sur la France métropolitaine environ 230 mm chaque printemps.

Le printemps le plus pluvieux sur l'Hexagone depuis 1959 est le printemps 2001 avec 348,4 mm, soit une anomalie de près de 52 % par rapport à la normale. Le printemps 2011, qui est aussi le plus chaud, est également le plus sec, avec 110,5 mm (soit un déficit de 48 % par rapport à la normale).

Les questions :

1. Dites les phrases suivantes vraies ou fausses : (3)

- Les jours sont courts au printemps.
- Les températures changent selon les années.
- Au XXème siècle, les printemps sont plus chauds par rapport au XXIème siècle.

2. Quelle est la période du printemps en France selon la météorologie ? (1)

3. Quel temps fait – il ? (1)

4. Combien de millimètres de pluie tombe pendant cette saison en France ? (1)

5. Dites autrement : (2)

Le temps estival : _____.

L'Hexagone : _____.

6. Quels changements y a – t – il au XXIe siècle au printemps en France? (2)

B) Lisez les phrases et mettez- les en bon ordre : (5)

- Le numéro de votre chambre, s'il vous plaît.
- Pardon ?
- Oui, merci. Avec beaucoup de lait, s'il vous plaît.
- Quelle chambre ?

P.T.O.

- Du café, monsieur ?
- Ah ! ma chambre ? j'ai la 212.

Q.2] A) Écrivez une composition sur UN des sujets suivants : (10)

i. Écrivez une lettre à votre ami(e) décrivant votre maison

OU

ii. Le repas typique en France et en Inde

B) Vous êtes dans un magasin de vêtements. Vous voulez acheter des vêtements. Écrivez un dialogue entre le vendeur et vous. (5)

Q.3] A) Complétez les phrases suivantes avec les mots convenables. (4)

[Bon appétit, La salade ou l'entrée, les étiquettes de table, le plat principal]

Pour les Français, _____ sont aussi importantes que le repas. Quand on vous invite, observez les autres et commencez à manger quand on vous dit « _____ ! » Respectez l'ordre des plats. _____ arrive le premier. Prenez une portion qui n'est pas trop grande. Quand vous goûtez _____, faites des compliments à l'hôtesse. Si vous n'aimez pas un plat, soyez poli, ne dites rien.

B) Donnez le synonyme des mots suivants : (2)

- Le repas du soir : _____.
- La saison froide : _____.

C) Donnez le contraire des mots suivants : (2)

- cher : _____
- mouillée : _____

D) Trouvez l'intrus : (2)

- Carafe, cuillère, cueillir, couteau
- Informaticien, infirmier, médecin, dentiste.

E) Complétez les phrases avec la forme correcte de « Quel » : (3)

- _____ heure est – il ?
- _____ temps fait – il en novembre ?
- En _____ mois sommes – nous ?

F) Choisissez la forme correcte de l'adjectif possessif / démonstratif : (4)

- J'écris à _____ (ton/ta) tante.
- _____ arbre est grand.
- (Mon/Me) amie est comptable.
- Elle adore _____ chemisier.

G) Devinez le temps : (3)

- Il fait du vent en octobre. C'est _____.
- Il neige. C'est _____.
- La température est 35°C. C'est _____.

Q.4] A) Conjuguez les verbes suivants au temps convenable : (10)

- Elles _____ (écrire) les poèmes.
- Qu'est – ce que tu _____ (lire) après ce roman ?
- Il _____ (aller) en Italie l'année prochaine.
- Est – ce que tu _____ (boire) du vin quelque fois ?
- Vous _____ (pouvoir) parler en français dans quelques mois.

6. Ce soir, nous _____ (ne pas jouer) dehors.
7. Qu'est - ce que tu _____ (préférer) comme apéritif ?
8. Vous _____ (choisir) un livre intéressant chaque fois.
9. Que _____ (faire) - vous pendant les vacances cette année ?
10. Les enfants _____ (recevoir) des cadeaux pour les fêtes.

B) Remplacez les mots soulignés par les pronoms convenables : (6)

1. Qui écrit les lettres ? C'est Paul.
2. Les étudiants détestent les devoirs.
3. Denis prend le train à midi.
4. Nous allons avec nos parents.
5. Achète ces chaussures.
6. Maman sert le repas aux invités.

C) Mettez les phrases en bon ordre et modifier les orthographe si nécessaire : (4)

1. va/ne/ manger/ des/ mangue/ il/ ~~sera~~ pas/année.
2. comment / aider/-/ je/ te/ peux/ vous/ ?
3. Ne / à / tu /pas / la piscine/-/ aller / aujourd'hui?
4. tu/ -/prendras/ le/ quand/ ?

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4070

[Total No. of Pages : 4

[5808]-206

F.Y. B.A.

11043 : GERMAN

**GGA2 : German General 2 : Advanced Course
(2019 Pattern) (Semester - II)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidate:

Use of a dictionary is not allowed.

Frage 1. Übersetzen Sie!

[15]

A] Übersetzen Sie den folgenden Text ins Englische!

(07)

Das Weihnachtsfest ist in Deutschland traditionell ein Familienfest. Am Heiligabend, das ist 24. Dezember, feiern die Familien gemeinsam zu Hause. Eltern, Kinder und Großeltern sitzen zusammen, essen, singen Lieder und spielen. Besonders die Kinder freuen sich auf die Geschenke. Diese liegen meistens unter dem Weihnachtsbaum. Manchmal bringt sie auch der Weihnachtsmann persönlich. Am Heiligabend gehen viele Familien in die Kirche. Am 25. und 26. Dezember sind die Weihnachtsfeiertage. An diesen Tagen gibt es traditionelles Essen.

B] Übersetzen Sie ins Deutsche! (nur vier)

(08)

1. My biggest problem is unpunctuality.
2. It's an advantage when the mother cooks, irons and cleans.
3. Friends always share secrets with each other.
4. Are you hungry? Would you like to have some cheese and bread?
5. I spend 70% of my pocket money on clothes.

Frage 2. Beantworten Sie fünf der folgenden Fragen!

[15]

1. Beschreiben Sie ein Volksfest von Deutschland!
2. Welchen Sport treiben Sie gern? Warum?
3. Was sind Ihre Gedanken über Piercing und Tätowierung? Welche Probleme kann es damit geben?
4. Welcher Esstyp sind Sie? Erläutern Sie!
5. Schreiben Sie kurz über die Berliner Mauer!
6. Wie ist Ihre Beziehung mit Ihren Geschwistern? Verstehen Sie sich gut?
7. Was halten Sie von Freundschaft? Beschreiben Sie kurz Ihren besten Freund oder Ihre beste Freundin!

P.T.O.

Frage 3. Lesen Sie den folgenden Text und beantworten Sie die darauffolgenden Fragen

[08]

Liebe Julianne

ich habe ein Problem mit meiner Schwester. Sie heißt Susanne und ist nur ein Jahr jünger als ich. Bisher sind wir eigentlich ganz gut miteinander ausgekommen, aber jetzt gibt es richtig Ärger! Meine Schwester nimmt nämlich einfach meine Klamotten und zieht sie an. Und sie fragt nicht einmal!

Gestern zum Beispiel ist es wieder passiert: Vor zwei Tagen war ich in der Stadt. Ich hatte ziemlich gespart, mein ganzes Taschengeld von den letzten drei Monaten. Ich wollte richtig schön einkaufen. Ich habe auch ein paar tolle Sachen gefunden. Ich war so glücklich. Ich bin nach Hause gegangen und habe meine neuen Klamotten sofort meiner Schwester gezeigt. Normalerweise ist sie ziemlich neugierig, aber diesmal hat es sie gar nicht interessiert. Ich war ein bisschen enttäuscht.

Das war vorgestern. Und gestern, am Samstag, war meine Schwester zu einer Party eingeladen. Ich wollte ihr noch viel Spaß wünschen. Da habe ich sie gesehen. Sie hatte meine neuen Sachen an, das tolle rote T-shirt, die weiße Hose und sogar die neuen Schuhe! Ich war so sauer! Aber Susanne hat nur gesagt, ich soll doch ein bisschen toleranter sein. Stimmt das?

Veronika (Berlin)

A) Richtig oder Falsch? (04)

1. Julianne hat ein Problem mit ihrer Schwester.
2. Veronika hat neue Kleider eingekauft.
3. Veronikas Schwester hat ihre neuen Klamotten getragen.
4. Veronika möchte mit Julianne über ihr Problem diskutieren.

B) Beantworten Sie die Fragen. (04)

1. Was macht Veronikas Schwester?
2. Was soll Veronika in dieser Situation tun? Schlagen Sie vor!

Frage 4. Grammatik und Wortschatz

[22]

A) Schreiben Sie die Sätze in Passiv! (Nur 4)

(04)

1. Fragst du den Chef?
2. Bei uns trinkt man Sekt zum Neujahr.
3. Sarah probiert den neuen Pullover.
4. Man muss jeden Tag Gymnastik machen.
5. Er kocht die Eier zuerst.
6. Die Kinder malen das Bild.

B) Schreiben Sie die Sätze im Präteritum! (Nur 4)

(04)

1. Shivkumar hört Musik gern.
2. Der Man hat viel Geld.
3. Meine Mutter kocht Spaghetti.
4. Wir sind hungrig.
5. Die Frauen tanzen die ganze Nacht.

C) Bilden Sie das Partizip Perfekt! (nur 3)

(03)

1. Ich zeige dem Touristen meine Stadt.
2. Wir sind in Frankfurt.
3. Meine Freundin kommt mit uns ins Kino.
4. Die Lehrer machen einen Ausflug.
5. Zack trinkt ein Glas Wein.

D) Ergänzen Sie die richtigen Artikel und Adjektivendungen! (nur 3) (03)

1. Klaus kann mit sein___ neu___ Brille nicht so klarsehen.
2. Das Wohnzimmer hat ein___ alt___ Sessel.
3. Läufst du durch d___ sauber___ Park?
4. Das Fahrrad gehört d___ schön___ Mädchen.
5. Ich möchte auf dein___ blöd___ Frage nicht antworten.

E] Bilden Sie Relativsätze! (nur 3)

(03)

1. Die Frau ist hässlich. Sie trägt schmutzige Kleider.
2. Das ist das schöne Meer. Hier möchten wir unsere Ferien verbringen.
3. Das ist der Typ. Ich will ihn kennenlernen.
4. Hier kommt der Brief. Ich habe auf ihn lange gewartet.
5. Wo sind die Zwillinge? Sie sehen gleich aus.

F] Ergänzen Sie das richtige Wort!

(05)

1. Gemüse und Salat muss man jeden Tag essen. Das ist gut für die G_____.
2. Den Tag der Deutschen Einheit feiert man am 3. _____.
3. Zu Ostern bemalen die Kinder E_____.
4. ruhig X _____ (Gegenteil)
5. Was passt nicht: Salat schmecken / leben / reden

Frage 5. Schreiben Sie einen Dialog!

[10]

1. Sie möchten am Wochenende einen Ausflug mit Ihren Freunden machen. Der Ausflugsort ist weit weg von der Stadt. Fragen Sie nach der Erlaubnis von Ihren Eltern!

ODER

2. Ihr Freund will abnehmen. Er macht keine Körperübungen. Geben Sie ihm ein paar Tipps für seine Gesundheit!

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P4071

[Total No. of Pages : 4

[5808]-207

F.Y. B.A.

11044 : GERMAN

**GGB2 : German General 2 : Basic Course
(2019 Pattern) (Semester - II)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *30 Marks Internal Assessment.*

Frage I. Beantworten Sie die folgenden Fragen! (Nur 5)

[10]

1. Was tragen Sie gern im Winter?
2. Was machen Sie im Urlaub?
3. Was kochen Sie, wenn es gesund sein soll?
4. Wie feiern Sie Ihren Geburtstag?
5. Nennen Sie die 4 Jahreszeiten in Deutschland?
6. Seit wann lernen Sie Deutsch?
7. Was machen Sie am Sonntag?

Frage II. Übersetzen Sie!

[10]

A) Übersetzen Sie ins Englische!

(06)

Das Wochenende von den Smiths

Meine Wohnung ist groß. Ich habe ein Wohnzimmer, eine Küche, ein Bad, drei Schlafzimmer und einen Balkon. Die Wohnung ist hell und schön. Mein Zimmer ist klein aber toll. Es ist gelb. Ich habe ein Bett, einen Tisch und einen Stuhl. Ich zeichne gern. Meine Zeichnungen hängen an der Wand. Ich liebe mein Zimmer.

B) Übersetzen Sie ins Deutsche! (Nur 4)

(04)

1. Unfortunately, I do not have a green skirt.
2. Kids, do not eat here. It is prohibited.
3. I like the city very much.
4. Last week Thomas met his school friend.
5. Yesterday the weather was very pleasant.
6. When will you call me, Mrs. Schmidt?

P.T.O.

Frage III. Lesen Sie den folgenden Text und schreiben Sie richtig oder falsch! [5]

An - Charlotte.m@mail.de

Von - Michael.k@mail.de

Liebe Lottchen,

vielen Dank für deine Email. Wie geht es dir? Ich habe jetzt eine neue Wohnung in Bonn. Ich ziehe am Wochenende um. Seit einer Woche packe ich nur meine Bücher. Und jetzt und die Kleider. Katja packt ihre Kleider und die Kinder packen ihre Bücher. Jetzt sind wir sehr müde. Die Umzugskartons liegen hier und da. Alles ist ein Chaos.

Die neue Wohnung ist in der Müllerstraße 20, 41187. Sie ist nicht sehr groß, aber schön hell. Sie hat drei Zimmer, eine Küche, zwei Badezimmer und einen Balkon. Unser Schlafzimmer hat zwei große Fenster. Das Sofa müssen wir auch nicht mitnehmen. Ein Bett, eine Mikrowelle und ein Kleiderschrank sind schon in der neuen Wohnung. Die Waschmaschine, zwei Betten und der Fernseher sind immer noch hier.

Es gibt nur noch drei Tage für den Umzug und wir müssen noch viele Sachen packen. Kannst du uns helfen?

Ruf mich an!

Liebe Grüße,

Michael

1. Der Umzug ist am Samstag und Sonntag.
2. Die Adresse von der neuen Wohnung ist Müllerstraße 20, 41187.
3. In der neuen Wohnung gibt es insgesamt 7 Zimmer.
4. Lottchen schreibt den Brief.
5. Die neue Wohnung ist sehr groß.

Frage IV. Grammatik! [25]

A) Ergänzen Sie Komparativ (K) oder Superlativ (S)! (nur 5) (05)

1. Das alte Regal war viel _____ als das neue. (kurz K)
2. Geh doch mit dem Taxi, das ist _____ als der Bus. (schnell K)
3. Was isst du _____ am Abend? – Salat. (gern S)
4. Welches Restaurant ist _____? (gut S)
5. Obst ist _____ als Fleisch. (gesund K)
6. Dieser weg ist _____ als der andere. (lang K)
7. Ich arbeite heutzutage _____ als früher. (viel K)

B) Bilden Sie das Perfekt! (nur 5)

(05)

1. Am Freitag gehen wir alle tanzen.
2. Ich warte auf den Bus.
3. Laura macht die Tür zu.
4. Lena arbeitet auch am Wochenende.
5. Was machst du im Urlaub?
6. Machst du die Hausaufgabe?
7. Wir bleiben zu Hause. Es regnet sehr stark.

C) Schreiben Sie die Sätze im Präteritum! (nur 5)

(05)

1. Ich habe viel Geld.
2. Die Kinder müssen früh ins Bett gehen.
3. Ich darf nicht alleine in den Park gehen.
4. Fotografieren ist hier verboten.
5. Pia kann sehr gut tanzen.
6. Könnt ihr Fahrrad spielen?
7. Die Wohnung ist sehr altmodisch.

D) Schreiben Sie die Sätze im Passiv! (nur 5)

(05)

1. Man macht die Waschmaschine an.
2. Man wäscht die Wäsche.
3. Jemand putzt die Wohnung.
4. Jemand spült das Geschirr.
5. Man kocht das Essen.
6. Jemand kauft das Gemüse ein.
7. Man räumt die Wohnung auf.

E) Ergänzen Sie die richtigen Artikel und Adjektivendungen! (nur 5)

(05)

1. Klara findet d_____ rot _____ Kleid zu eng.
2. Die Frau mit d_____ blau _____ Bluse ist meine Freundin.
3. Die Touristen besichtigen d_ alt_____ Dom.
4. Sind das deine _____ alt_____ Schuhe?
5. Die Wohnung gehört d_____ alt_____ Mann.
6. Das Schlafzimmer hat ein _____ klein _____ Balkon.
7. Das ist ein _____ klein _____ Land.

Frage V: Wortschatz

[10]

A] Was passt zusammen? Ordnen Sie zu! (03 Marks)

(03)

1. Machst du bitte die Tür zu?	a. Alles Bestens. und Ihnen?
2. Hätten Sie gern Kaffee?	b. Sie ist schön, aber sehr teuer.
3. Wie geht es Ihnen, Frau Meier?	c. Eine Tasche. Sie mag sie gern.
4. Wie findest du die Wohnung Klara?	d. Ja, das mache ich sofort.
5. Die Ampel ist rot,	e. Ja. Lieber ohne Milch.
6. Deine Freundin hat Geburtstag, was schenkst du ihr?	f. dann darf das Auto nicht fahren

B] Wie heißen die Wörter? (nur 3)

(03)

1. NEIALUDGN	4. GSICHTIBEGUN
2. EIFREN	5. ARKTESPSEIE
3. EIRFIZET	

C] Was passt nicht? (nur 4)

(04)

1. reisen – singen – Lehrer - zeichnen
2. die Tomate – die Milch – der Spinat - die Zwiebel
3. Cafe - Restaurant - Kantine - Museum
4. Laptop - Computer - Fernseher - Fenster
5. Garten - Schlafzimmer - Küche - Wohnzimmer
6. die Kirche – die Schule – die Post – das Taxi

Frage VI. Schreiben Sie über EINES der folgenden Themen!

[10]

1. Ihr Freund hat Sie zum Grillfest eingeladen. Schreiben Sie **eine E-Mail** und sagen Sie zu! Fragen Sie: Können Sie Ihre Freundin / Ihren Freund mitbringen?

ODER

2. Sie machen eine Reise in Deutschland. Schreiben Sie Ihrer Freundin **eine Postkarte** und erzählen Sie, was Sie alles gemacht haben!

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P6377

[Total No. of Pages : 2

[5808]-208

First Year B.A.

GUJARATI GENERAL - II

(2019 Pattern) (Semester-II) (11062)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

પ્રશ્ન:-1 અ) હેતુલક્ષી પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (કોઈપણ પાંચ)

10

- 1) જયંત પાઠકને મળેલા સુવર્ણ ચંદ્રકો.
- 2) સ્મૃતિ કાવ્યનું રસપાન કરાવો.
- 3) જયંત પાઠકનો જન્મ ક્યાં અને ક્યારે થયો હતો?
- 4) “હું પછીના” કુદરતી ભાવોનું ચિત્રાંકન કરો.
- 5) મોહનલાલ પટેલને મળેલ એવોર્ડ.
- 6) ક્યાં ત્રણ કિશોરો પડાળીમાં થોભી ગયા હતા?
- 7) ગતિભંગ લઘુકથાના પાત્રો લખો.
- 8) મોહનલાલ પટેલ નો જન્મ ક્યારે અને ક્યાં થયો હતો?

પ્રશ્ન:1 બ) 50 શબ્દોમાં પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (કોઈપણ બે)

10

- 1) સાગરતટે કાવ્યનું રસદર્શન કરાવો.
- 2) ઋતુગીત તરીકે “રોકો વસંતને “ કાવ્યનું રસદર્શન કરાવો.
- 3) રાયચંદને શાનો ઓરતો રહી ગયો? તમારા શબ્દોમાં વર્ણવો.
- 4) મહોરો લઘુકથાને આધારે રેણુકાબહેનનું પાત્રાલેખન કરો.

પ્રશ્ન: 2 અ) નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર જવાબ લખો. (કોઈપણ એક)

10

- 1) જયંત પાઠકના પ્રકૃતિ કાવ્યોમાં “સાગરતટે” નંબર સ્થાન આગવું છે. - ચર્ચો.
- 2) ઊર્મિ અને વિરહના રસાયણને ઋતુના ભાવો સાથે સાંકળીને “રોકો વસંતને”માં કવિ સાયુજ્ય સાંકળ્યું છે. -ચર્ચો.

P.T.O.

- પ્રશ્ન: 2 બ) નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર જવાબ લખો. (કોઈપણ એક) 10
- 1) મોહનલાલ પટેલનું જીવન અને કવન આલેખો.
 - 2) વિકલ્પનું લઘુકથા તરીકે વર્ણન કરો.
- પ્રશ્ન: 3 અ) ટૂંકનોંધ લખો. (કોઈપણ એક) 5
- 1) વગડાનો શ્વાસમાં વતનપ્રેમના કાવ્યો.
 - 2) વગડાના શ્વાસના પ્રકૃતિ કાવ્યો.
- પ્રશ્ન: 3 બ) ટૂંકનોંધ લખો. (કોઈપણ એક) 5
- 1) "જવાબ" લઘુકથાને આધારે ટપુનું પાત્રાલેખન
 - 2) વિકલ્પ લઘુકથાને આધારે મોહનલાલ પટેલનું રેખાચિત્ર તૈયાર કરો.
- પ્રશ્ન: 4) કોઈપણ એક વિષય પર નિબંધ લખો. 10
- 1) અતિવૃષ્ટિનો પ્રકોપ
 - 2) માનવજીવનમાં વિજ્ઞાનનો ફાળો
 - 3) માતું પ્રિય પુસ્તક
 - 4) સ્વામી વિવેકાનંદ - દેશભક્ત સંન્યાસી
- પ્રશ્ન: 5 અ) પત્રલેખન 5
- બેન્ક ઓફ બરોડામાં બચત ખાતું ખોલાવવા માટેનું ફોર્મ મેળવવા
બેન્ક મેનેજરને અરજી લખો.
- બ) અહેવાલ લેખન 5
- તમારી કોલેજમાંથી નિવૃત્ત થતા પ્રાધ્યપકના વિદાય સમારંભનો અહેવાલ આશરે સો
શબ્દોમાં લખો.

Total No. of Questions : 6

SEAT No.

P-4072

Total No. of Pages : 2

[5808]-209

F.Y.B.A.(Semester - II)

URDU General (Paper - II)

(11072) (CBCS-2019 Pattern)

Total Marks : 70]

[Time : 2½ Hours

Instructions to candidates :

- 1) Attempt all questions.
- 2) Figures to the left indicate full marks.

[10] سوال نمبر 1: مولانا الطاف حسین حالی کے حالاتِ زندگی اور کارناموں پر روشنی ڈالئے

یا

نظیر اکبر آبادی کی شاعرانہ خصوصیات بیان کیجئے۔

[10] سوال نمبر 2: اردو میں طنز و مزاح کے آغاز و ارتقاء پر روشنی ڈالئے۔

یا

اردو میں طنز و مزاح کے رجحان پر روشنی ڈالئے۔

[10] سوال نمبر 3: اشائے نگاری میں خواجہ حسن نظامی کا ادبی مقام متعین کیجئے۔

یا

پطرس بخاری کی حیات اور شخصیت پر سیر حاصل گفتگو کیجئے۔

[10] سوال نمبر 4: ذیل میں سے کسی ایک نظم کا مرکزی خیال لکھئے

(1) رامائن کا ایک سین (2) دنیا دار الکافات ہے

P.T.O.

[4] سوال نمبر 5: (الف) ذیل میں سے کسی دو کی تعریف مع مثال لکھئے

(۱) مرکب جملہ (۲) مفرد جملہ (۳) مخلوط جملہ

[4] (ب) کسی کانفرس کی روداد بیان کیجئے۔

یا

حال ہی میں ہوئے کسی کھیل پر خبر بنائیے

[2] سوال نمبر 5 (ج) دیئے گئے الفاظ کی مدد سے سابقے لاحقے بنائیے۔ (کوئی چار)

(i) گاہ (ii) لا (iii) دان (iv) زار (v) اُن (vi) لا

[10] (د) ذیل میں سے کسی ایک عنوان پر مضمون لکھیے۔

(۱) شجرکاری کی اہمیت (۲) ہمارا ملک اور جمہوریت (۳) تعلیم کا بڑھتا خراج

[10] سوال نمبر 6 مندرجہ ذیل اشعار کی تشریح بحوالہ متن کیجئے۔ (کوئی پانچ)

- 1) کس طرح بن میں آنکھوں کے تارے کو بھیج دوں جوگی بنا کے راج دلارے کو بھیج دوں
- 2) میں خوش ہوں پھونک دے کوئی اس تخت و تاج کو تم ہی نہیں تو آگ لگاؤں گی راج کو
- 3) تم گھر کی ہوشنہر ادیاں، شہروں کی ہو آبادیاں تم ہو تو غربت ہے وطن، تم بن ہے ویرانہ چمن
- 4) انسان اس کی راہ میں ثابت قدم رہے گردن وہی ہے امیر رضا میں جو خم رہے
- 5) دنیا نہ جان اس کو میاں دریا کی یہ منجد ہارھے اوروں کا بیڑا پار کر تیرا بھی بیڑا پارھے
- 6) لیتیں خبر اولاد کی، مائیں نہ گر چھٹپن میں یہاں خالی کبھی کا نسل سے، آدم کی ہو جاتا جہاں
- 7) تن میں ہو کا نام نہیں زرد رنگ ہے گویا بشر نہیں کوئی تصویر سنگ ہے۔

✓ ✓ ✓ ✓

Total No. of Questions : 7]

SEAT No. :

P4073

[Total No. of Pages : 2

[5808]-210

F.Y. B.A.

HINDI (हिंदी)(सामान्य)

प्रयोजनमूलक हिंदी – IIA

(2019 Pattern) (Semester - II) (11092A)

समय : 2½ घंटे]

[पूर्णांक : 70

- सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।
2) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्नों के पूर्णांक है ।

-
- प्रश्न 1)** विज्ञापन की भाषा के गुण लिखिए । [10]
अथवा
विज्ञापन लेखन हेतु आचार संहिता को स्पष्ट कीजिए ।
- प्रश्न 2)** विज्ञापन के कार्यों पर प्रकाश डालिए । [10]
अथवा
विज्ञापन के प्रकारों को समझाइए ।
- प्रश्न 3)** अनुवाद की परिभाषा बताकर स्वरूप पर प्रकाश डालिए । [10]
अथवा
अनुवाद का महत्व विशद कीजिए ।
- प्रश्न 4)** रेडियो विज्ञापन की विशेषताओं पर प्रकाश डालिए । [10]
अथवा
अनुवादक के गुणों को समझाइए ।
- प्रश्न 5)** इंटरनेट का संक्षिप्त इतिहास लिखिए । [10]
अथवा
इंटरनेट की उपयोगिता पर प्रकाश डालिए ।

P.T.O.

प्रश्न 6) किन्हीं दो हिंदी सॉफ्टवेअर का सामान्य परिचय दीजिए । [10]
अथवा
युनिकोड की सामान्य जानकारी दीजिए ।

प्रश्न 7) निम्न में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए । [10]

1. पारिभाषिक शब्दों का अर्थ लिखिए ।
 - i) Unit
 - ii) Payment
 - iii) Loss
 - iv) Inword
 - v) Cash
2. अंक तथा गणितीय चिन्हों को देवनागरी में लिखिए ।
 - i) 48
 - ii) 19
 - iii) 25
 - iv) =
 - v) ×
3. अनुवाद की दो परिभाषा लिखिए ।
4. विज्ञापन की दो परिभाषा लिखिए ।

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4074

[Total No. of Pages : 3

[5808]-211

F.Y. B.A.

HINDI (G - 1) (हिंदी सामान्य स्तर - 1)

वैकल्पिक हिंदी प्रश्नपत्र - II A

Vaikalpik Hindi Prashnapatra - II A

(2019 Pattern) (Semester - II) (11092B)

पाठ्यपुस्तके : साहित्य विविधा

संपादक : हिंदी अध्ययन मंडळ

सावित्रीबाई फुले पुणे विश्वविद्यालय, पुणे

समय : 2½ घण्टे]

[पूर्णांक : 70

सूचनाएँ :-

1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाहिनी ओर के अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

प्रश्न 1) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए :

[14]

अ) 'आदमी को प्यास लगती है' कविता के आशय को लिखिए।

ब) 'रौशनी के उस पार' कविता की संवेदना को स्पष्ट कीजिए।

क) 'उतनी दूर मत ब्याहना बाबा' कविता में युवती की विवाह संबंधी अपेक्षाओं को समझाइए।

ड) 'नींव की ईंट हो तुम दीदी' कविता का भावार्थ लिखिए।

प्रश्न 2) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए :

[14]

अ) सरजू भैया के चरित्र पर प्रकाश डालिए।

ब) 'भय' पाठ के आधार पर मनुष्य की विभिन्न प्रवृत्तियों पर प्रकाश डालिए।

क) 'एक बूँद सहसा उछली' इस यात्रा का वृत्तांत लिखिए।

ड) 'प्रतिशोध' एकांकी द्वारा लेखक ने पिता-पुत्र संघर्ष पर किस प्रकार से प्रकाश डाला है?

P.T.O.

- प्रश्न 3) अ) निम्नलिखित में से किसी एक अवतरण की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए : [7]
- i) “अब अक्सर गुजर जाती है कम्प्युटर के पर्दों पर
बड़ी बेचैन रहती है किताबें
उन्हें अब नींद में चलने की आदत हो गई है
जो कदरें वो सुनाती थी कि जिनके
जो रिश्ते वो सुनाती थी वो सारे उधरे-उधरे हैं।”
- ii) “हारिल होते हैं हमारी तरह ही
घोंसले नहीं बनाते कहीं
बसते नहीं कभी
दूर पहाड़ों से आते हैं
दूर जंगलों को उड़ जाते हैं।”
- ब) निम्नलिखित में से किसी एक अवतरण की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए : [7]
- i) “दिन हो रात, चिलचिलाती दुपहरिया हो या अंधेरी अधरतिया सरजू भैया के सेवा-
सदन का दरवाजा हमेशा खुला रहता है।”
- ii) “पिता सब कुछ कर सकता है। वह उसे घर से निर्वासित कर सकता है, जाति से
निर्वासित कर सकता है, समाज से निर्वासित कर सकता है।”
- प्रश्न 4) अ) निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए : [5]
- i) स्ववृत्त लेखन बनाते समय किन-किन बातों का ध्यान रखा जाता है?
- ii) विवाह के लिए स्ववृत्त का नमूना तैयार कीजिए।
- ब) निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए : [5]
- i) विज्ञापन के प्रकार लिखिए।
- ii) मोबाईल के विज्ञापन का नमूना तैयार कीजिए।

प्रश्न 5) अ) निम्नलिखित में से किन्हीं छह वाक्यों को शुद्ध करके लिखिए : [6]

- i) मैं सोमवार के दिन आपके गाँव आऊँगा ।
- ii) तेरे को यहाँ किसने बुलाया है ।
- iii) हाथी दीर्घ काय पशु है ।
- iv) कुणाल साँप देखा और भाग लिया ।
- v) मैं लेख लिखा ।
- vi) इस पाठ को पढ़ो ।
- vii) तीन दिन से वह बस के साथ यात्रा कर रहा है ।
- viii) कल सांय से ही चिड़िया पेड़ में है ।

ब) निम्नलिखित में से किसी एक विषय पर निबंध लिखिए : [12]

- i) वृक्षारोपन का महत्व
- ii) मेरी माँ
- iii) मेरा प्रिय खेल

Total No. of Questions : 5

SEAT No.

P-4075

Total No. of Pages : 2

[5808]-212

F.Y.B.A.(Semester-II)

(11102) Persian General (Paper - II)

(CBCS) (2019 Pattern)

Total Marks : 70]

[Time : 2½ Hours

Instructions to candidates :

- 1) All questions are Compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full Marks.

Q.1) Write a brief history of Persian Language and Literature. [14]

Q.2) Define any three of the following. [12]

(1) ڈرامہ (2) افسانہ (3) انشائیہ (4) داستان

Q.3) Reproduce any one story of the following [10]

(1) حکایت ملکہ زاده کوتاه قد (2) حکایت مایه خفشی (3) حکایت صلہ رحمی

Q.4) Write a short note on any two of the following. [14]

(1) شیخ سعدی شیرازی (2) ملا واعظ حسین کاشفی (3) ابوالفضل علامی

Q.5) A) Explain in Persian or translate into English ,Urdu or Marathi

any two of the following. [14]

(1) چوپوسف بہ زنداں در افتاد، زندانیاں مقدس را گرامی داشتند و از وجودش شاد گشتند یوسف
کمر بہ خدمت الیشان بست، اگر مجوسی بیمار می شد، تیمارش می داشت و از رنج خلاصش می کرد،
ہر کسی بہ روزگارش تلخ می گشت، گرہ از کارش می گشود، اگر کسی خواب می دید آں را بغیر می کرد۔

P.T.O.

- (2) صبا دے بہ شکارِ مرغ و ماہی گزرانندے۔ روزی دام نہادہ بہرہٴ محنت سے مرغ زاہتِ تردیکی دام آورده۔ درکمین نشسته بود کہ ناگاہ آوازِ عربدہ آمیز شنید از ترش آنکہ مرغان از شور بر مندازمین گاہ بیرون آمدہ و طالبِ علمان را دید کہ بحث می کنند۔ صیاد ہر چہ زاری می کرد کہ فریاد نہ کنسید بسودنمی کردتا آنکہ بعد خون جگر قبول کرد کہ ہر کہ دام را یک یک مرغ خواهد داد و دام در کشید مرغان را بدست آورد
- (3) بادشاہے با غلام عجمی در کشتی نشست و غلام دیگر در پارا ندیدہ بود و محنت کشتی نیاز مودہ۔ گریہ وزاری در نہاد۔ ولرزده بر اندامش افتاد ملک را عیش از او متعص بود کہ طبع نازک تحمل امثال این صورت نہ بند و چارہ ند استند۔ حکمیہ در آن کشتی بود۔ ملک را گفت اگر فرمان دہی من اور بطریقے خاموش گردانم
- (4) بہرام نزدیک در جای گرفت اما براہام کہ اور ایزر یفت پرانندیشہ گشت با خود گفت این مرد بی حیا از در نمی رود کسی ندارم کہ اسپس را نگہ دارد۔ پس گفت اگر این اسپ سرگپس بیند از دو و خشت۔ خانہ را بشکند باید صبح زود سرگپس را بیرون ببری و خاکش را جا روب کنی و بہ دشت بریزی و خشت پختہ تا وان دہی۔ بہرام پیمان بست کہ چنان کند فرود را مد واسپ را بست و تیغ از پنام کشید۔

B) Translate the unseen English Passag. [6]

The first recorded history of a Postal Service is found in the Writings of ziauddin Bami who Mantions that Alluddin Khilji organised a regular horse and foot runner service called Hirkara's early a 1296. The Hirkara carried a baton with bells and ran across their allotted territory with the mail. The running followed arelay system.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4076

[Total No. of Pages : 3

[5808]-213

F.Y. B.A. (Semester-II)

संस्कृत (SANSKRIT)

अमृतलहरी

(Gadyapāṭha and Padyapāṭha - II)

(2019 Pattern) (CBCS) (11112)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

All questions are compulsory.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Figures to right indicate full marks.

Q1) A) मराठीत किंवा इंग्रजीत भाषांतर करा. (कोणतेही एक)

[5]

Translate into English or Marathi (any one)

i) भ्रातरौ पारशवौ चन्द्रसेनमातृषेणौ, भाषाकविरीशानः परं मित्रम्, प्रणयिनौ रुद्रनारायणौ, विद्वांसौ वारबाण-वासबाणौ, वर्णकविवेणीभारतः, प्राकृतकृत्कुलपुत्रो वायुविकारः, बन्दिवानङ्गबाणसूची बाणौ, कत्यायनिका चक्रवाकिका, जाङ्गुलिको मयूरकः, मार्दङ्गिको जीमूतः, सैरन्धी कुराङ्गेका, मस्करी ताम्रचूडकः सुहृदः अभवन्।

ii) यौगन्धरायण :- एवं सम्बन्धं मन्यते महासेनः।

तेन हयानीयतां भृङ्गारः।

काञ्चुकीय :- गृह्यताम् (उपनयति)

भरतरोहक :- भो यौगन्धरायण! किं ते भूयःप्रियमुपहरति महासेनः

यौगन्धरायण :- यदि मे महासेनः प्रसन्न, किमतः परमिच्छामि

(भरतवाक्यम्)

भवन्त्वरजसो गावः परचक्रं प्रशाम्यतु।

इमामपि महीं कृतूनां राजसिंहः प्रशास्तु नः॥

(निष्क्रान्ताः सर्वे)

P.T.O.

- B) मराठीत किंवा इंग्रजीत भाषांतर करा. (कोणतेही एक) [5]
 Translate into Marathi or English (any one)
- i) दुर्गाणां स्थापनं प्रायो भूपानामात्मरक्षकम्।
 तस्माच्छील्लिपिगणैः कार्यं न तत्र नगरादिकम्॥
 क्वचिदयदि कृते तस्य निर्माणं रचयेत्क्रमात्।
 गिरिकाननभेदेन तद्द्वादशकमीरितम्॥
- ii) अङ्गुल्या कः कपाटं प्रहरति कुटिले माधवः किं वसन्तः
 नो चक्री किं कुलालो न हि धरणिधरः किं दिवजिहव फणीन्द्रः।
 नाहं घोराहिमर्दी किमुत खगपतिः न हरिः किं कपीन्द्रः
 इत्येवं सत्यभामा – प्रतिवचनजितः पातु वश्रक्रपाणिः॥
- C) यन्नाम्नः प्रथमाक्षरं विजयते भानौ द्वितीयाक्षरम् नित्यं नृत्यति सत्कवीन्द्रवदने भूत्वान्त्यवर्णदूवयम्।
 रामो रावणमाजघान समरे शम्भोः शिरःशालिनी सा सर्वाघविनाशिनी विजयतां जानन्तु तां पाण्डिताः॥
 उपरिनिर्दिष्टं पदयं पठित्वा अधोलिखितानां प्रश्नानां उत्तराणि लिखत। (कान्यपिपञ्च) [5]
- i) भानौ शब्दे प्रथमाक्षरं किम्?
 ii) सत्कवीन्द्रवदने का नृत्यति?
 iii) रामः कं जघान?
 iv) शम्भोः शिरःशालिनी का?
 v) सर्वाघविनाशिनी इति विशेषणं कस्याः?
 vi) रावणस्य युद्धं केन सह अभवत्?
- Q2) A) ससन्दर्भ स्पष्टीकरण करा (कोणतेही एक) [5]
 Write with reference to content (any one)
- i) धैर्यप्रतिपक्षतया च यौवनारम्भस्य।
 ii) न हयनारुहय नागेन्द्रं वैजयन्ती निपात्यते।
- B) ससन्दर्भ स्पष्टीकरण करा (कोणतेही एक) [5]
 Write with reference to content (any one)
- i) महाजनो येन गतः सः पन्थाः।
 ii) ते सर्वत्र मिलन्ति, तत्त्वनिकषग्रावा तु तेषां विपद्।

- C) उचितानि युग्मानि विचिनुत (कान्यपि पञ्च) [5]
i) भरतरोहकस्य स्वामी	i) उदयनः
ii) ऋग्वेदात् जग्राह	ii) महासेन प्रदयोनः
iii) माहेश्वरसूत्राणी	iii) पाठयम्
iv) वनदुर्गः	iv) चतुर्दश
v) कादम्बर्याः रचयिता	v) त्रिधा
vi) माधवः	vi) बाणभट्टः
	vii) वसन्तमासः

- Q3) A) आयुर्वेदातील आहार या विषयावर निबंध लिहा. [12]
Write an essay on आहार in the आयुर्वेद
किंवा/OR

महाकवी बाणभट्टाची माहिती लिहा.

Write an information about महाकवी बाणभट्ट.

- B) टीप लिहा (कोणताही एक) [8]
Write a short note (any one)
- यौगन्धरायणः
 - कर्ता-कर्म तथा करण विचारः।

- Q4) A) नाथ्योत्पत्तिः। [12]
किंवा/OR

दुर्गलक्षणम्

- B) टीप लिहा (कोणतेही एक) [8]
Write a short note (any one)
- सुभाषितानि।
 - बद्धाञ्जलिः कृपाकाङ्क्षी पाठे उद्धृताः कवयः।

Total No. of Questions : 4

SEAT No.

P-4077

Total No. of Pages : 3

[5808]-214

F.Y. B.A.(Semester-II)

ARABIC GENERAL-II

(11142) (2019 Pattern)(CBCS)

Total Marks : 70]

[Time : 2½ Hours

Instructions to candidates :

- 1) *Attempt all questions.*
- 2) *Figures to the right side indicate full marks.*

Q.1 Translate into English or Urdu or Marathi any Two of the

following Passages:

[20]

(الف) ” ____ رَأَيْتُ هَلَالَ رَمَضَانَ يَوْمَ السَّبْتِ. فَرِحْتُ بِرُؤْيَا
الهِلَالِ وَصُمْتُ يَوْمَ الْأَحَدِ. وَمَا تَعَبْتُ. قَالَ لِي وَالِدِي يَوْمَ
الْإِثْنَيْنِ: هَلْ أَنْتِ صَائِمَةٌ يَا مَاجِدُ الْيَوْمِ؟ قُلْتُ لَنَعْمَ يَا أَبِي،
وَأَصُومُ كُلَّ يَوْمٍ، فَرِحَ وَالِدِي وَدَعَانِي بِالْخَيْرِ، وَقَالَ: هَذَا الشَّهْرُ
شَهْرٌ مُبَارَكٌ، شَهْرٌ خَيْرٌ، وَبَرَكَةٌ، شَهْرٌ صَدَقَةٍ وَعِبَادَةٍ. فِيهِ لَيْلَةٌ
مُبَارَكَةٌ، هِيَ لَيْلَةُ الْقَدْرِ ____ “

(ب) ” ____ حَامِدٌ خَرَجَ مِنَ الْبَيْتِ صَبَاحًا، وَوَصَلَ إِلَى الْمَدْرَسَةِ
فِي الْمَيْعَادِ - رَجَعَ حَامِدٌ إِلَى الْبَيْتِ ظَهْرًا، وَوَقَفَ بِالْبَابِ، هُوَ طَرَقَ
الْبَابَ. سَعَادٌ سَمِعَتْ طَرَقَ الْبَابِ، قَرُبَتْ سَعَادٌ مِنَ الْبَابِ، وَفَتَحَتْهُ، حَامِدٌ
وَوَصَلَ إِلَى الْحُجْرَةِ وَخَلَعَ اللَّبَاسَ وَلَبَسَ لِبَاسًا آخَرَ. لَنظَرُ حَامِدٍ وَقَعَ
عَلَى الْمَكْتَبِ، وَجَدَ عَلَيْهِ رِسَالَةً، وَرَدَّتِ الرِّسَالَةُ مِنَ الْقَرْيَةِ أَخَذَ حَامِدٌ
تِلْكَ الرِّسَالَةَ وَقَرَأَهَا وَوَضَعَهَا ____ “

P.T.O.

(ج) ” ____ حَامِدٌ يَذُ هَبُ إِلَى السُّوقِ صَبَا حَا. وَيَفْتَعُ الدُّكَانَ ، وَيَجْلِسُ فِي الدُّكَانِ إِلَى الْعِشَاءِ وَيَرْجِعُ إِلَى الْبَيْتِ لَيْلًا. مَا جِدُّ يَذْهَبُ إِلَى الْمَسْجِدِ وَيَعْبُدُ فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ. أَنَا أَرْكَبُ الدَّرَّاجَةَ، وَأَذْهَبُ إِلَى الْجَنِينَةِ مَسَاءً، أَتْرُكُ الدَّرَّاجَةَ عِنْدَ الشَّجَرَةِ وَأَسْبَحُ فِي الْبَرَكَةِ. أَنْتِ تَدْخُلُ الْفُصْلَ الْآنَ وَتَفْتَحُ الْكِتَابَ ____ “

Q.2 Write a short note on any Two of the following topics: [16]

- (1) أَلْسَيِدُ حَسَانٌ ____ (2) إِمْرَأُ الْقَيْسِ
(3) عَمْرُ بْنُ كَلْثُومٍ (4) أَلْسَيِدَةُ خَنْسَاءُ

Q.3 (A) Translate into English any Five of the following: [10]

- (1) أَلْمَدْرَسُ مَشْغُولٌ (2) أَلْكُرْسِيُّ مُرِيحٌ وَجَدِيدٌ
(3) هَذِهِ أَلْمَدْرَسَةُ جَيِّدَةٌ (4) تِلْكَ أَلْسَيَّارَةٌ جَمِيلَةٌ
(5) هَلْ مَدْرَسَتُكَ مُغْلَقَةٌ؟ (6) عَلَى الطَّائِلَةِ جَرِيدَةٌ
(7) فِي الثَّلَا حَبَّةٌ تَفَّاحَةٌ

(B) Translate into Arabic any Five of the following: [10]

- 1) That bus is going to the University.
- 2) The student is going to the School.
- 3) My father is working in his room.
- 4) His office is far from his home.
- 5) There is a student in the class.
- 6) The colour of his car is beautiful.
- 7) Ali is returning from the market.

Q.4 (A) Answer the following questions in Arabic [7]

(1) مَنْ يَلْعَبُ بِالْكُرَةِ ؟

(2) مَنْ جَلَسَتْ عَلَى الْفِرَاشِ ؟

(3) مَنْ ذَهَبَ إِلَى الْمَدْرَسَةِ ؟

(4) مَاذَا أَيْسَبِحُ فِي الْمَاءِ ؟

(5) إِلَى أَيْنَ ذَهَبَ حَامِدٌ ؟

(6) هَلْ تَسْمَعُ كَلَامَ الْمُعَلِّمِ ؟

(7) مَنْ قَرَأَ كِتَابًا ؟

(B) Fill in the Blanks with Suitable words: [7]

(1) حَامِدٌ..... إِلَى الْمَسْجِدِ

(2) أَنَا..... الدَّرْسَ

(3) أَنْتِ..... الْقِصَّةَ

(4) هُوَ شَرَحَ.....

(5) يَسْبِحُ فِي الْمَاءِ

(6) الْمُدْرِسُ جَلَسَ عَلَى.....

(7)..... التَّلْمِيذُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4078

[Total No. of Pages : 4

[5808]-215

F.Y. B.A. (Semester - II)

ECONOMICS (General Paper)

Indian Economic Environment - II

(2019 Pattern) (CBCS) (11152)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following questions in one or two sentence each. (Any eight)[16]

- i) Define 'Service Sector'.
- ii) What is Meant by Digital Economy?
- iii) Define the Concept of Bank.
- iv) Write the full form of NEFT.
- v) What is meant by E-finance.
- vi) Write a definition of poverty.
- vii) What is unemployment?
- viii) What is meant by KYC norms?
- ix) What is meant by 'Knowledge Based Industry'?
- x) Write any two employment generation programmes.

Q2) Answer the following questions in about 50 words each. (Any four) [16]

- i) Give information about an 'ATM'.
- ii) Explain the concept of 'Payment Bank'.
- iii) State the characteristics of current account.
- iv) State the objectives of Pradhan Mantri Kaushal Vikas Yojana.
- v) State and discuss any three causes of 'Poverty' in India.
- vi) Write the challenges of Skill Development Programme.

P.T.O.

Q3) Answer the following questions in about 100 words each. (Any three) [18]

- i) Explain the concept of informal sector.
- ii) What is e-banking?
- iii) Discuss the challenges of Tourism Sector in India.
- iv) State the objectives of Deen Dayal Upadhyay Antyodaya Yojana (DDUAY).

Q4) Answer the following questions in about 200 words each. (Any two) [20]

- i) Explain the Role and Growth of Service Sector in Indian Economy.
- ii) Write the types of Bank Accounts.
- iii) Discuss the challenges to Indian Economy.

Total No. of Questions : 4]

P4078

[5808]-215

F.Y. B.A. (Semester - II)

अर्थशास्त्र (G - 1)

भारतीय आर्थिक पर्यावरण - II
(2019 Pattern) (CBCS) (11152)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी एक किंवा दोन वाक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही आठ) [16]
- सेवा क्षेत्राची व्याख्या लिहा.
 - डिजिटल अर्थव्यवस्था म्हणजे काय?
 - बँक संकल्पनेची व्याख्या लिहा.
 - NEFT चे पूर्ण रूप लिहा.
 - ई-फायनान्स म्हणजे काय?
 - दारिद्र्याची व्याख्या लिहा.
 - बेरोजगारी म्हणजे काय?
 - KYC (ग्राहक परिचय प्रमाणके) म्हणजे काय?
 - ज्ञानाधारित उद्योग क्षेत्र म्हणजे काय?
 - कोणतेही दोन रोजगार निर्मितीचे कार्यक्रम लिहा.
- प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 50 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) [16]
- ए. टी. एम बडदल माहिती द्या.
 - 'पेमेंट बँक' ही संकल्पना स्पष्ट करा.
 - चालू खात्याची वैशिष्ट्ये सांगा.
 - प्रधानमंत्री कौशल्य विकास योजनेची उद्दिष्टे सांगा.
 - भारतीय दारिद्र्याची कोणतेही तीन कारणे सांगून त्यावर चर्चा करा.
 - कौशल्य विकास कार्यक्रमापुढील आव्हाने कोणती ते लिहा.

- प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) [18]
- 'अनौपचारिक क्षेत्र' ही संकल्पना स्पष्ट करा.
 - ई-बँकिंग म्हणजे काय? फायदे लिहा.
 - भारतीय पर्यटन क्षेत्रासमोरील आव्हानांची चर्चा करा.
 - दीनदयाळ उपाध्याय अंत्योदय योजनेची उद्दिष्टे सांगा.

- प्रश्न 4) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 200 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [20]
- भारतीय अर्थव्यवस्थेत सेवा क्षेत्राची भूमिका आणि वृद्धी स्पष्ट करा.
 - बँक खात्यांचे प्रकार लिहा.
 - भारतीय अर्थव्यवस्थेसमोरील आव्हानांची चर्चा करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4079

[Total No. of Pages : 4

[5808]-216

F.Y. B.A.

POLITICAL SCIENCE

**GI : Introduction to Indian Constitution - II
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - II) (11162A)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any eight questions (20 words):

[16]

- a) In which house of parliament is the money bill first introduced?
- b) What is the total number of members in Rajya Sabha?
- c) What do you mean by 'Hung Parliament'?
- d) Who appoints the Governor?
- e) Who has the right to mercy in the central government?
- f) What is mean by 'Zero Hour'?
- g) Who appoints chief justice of the Supreme Court?
- h) In which city is the High Court of Maharashtra located?
- i) What is the retirement age of a High Court Judge?
- j) What is the minimum age criteria of right to vote for a citizen now?

Q2) Attempt any four questions (50 words):

[16]

- a) Speaker of the Lok Sabha.
- b) Qualification for membership for Assembly (Vidhana Sabha).
- c) Impeachment.
- d) Chief Minister.
- e) Judicial review.
- f) Adult suffrage.

P.T.O.

Q3) Attempt any three questions (100 words): **[18]**

- a) State the composition's of Rajya Sabha.
- b) Write the functions of council of minister in state.
- c) Explain the powers of High Court.
- d) Write the functions of Election Commission.

Q4) Attempt any two questions (200 words): **[20]**

- a) Write the powers and functions of the President of India.
- b) Explain the reforms in Indian electoral system.
- c) Explain the powers of the Supreme Court.

Total No. of Questions : 4]

P4079

[5808]-216

F.Y. B.A.

POLITICAL SCIENCE

GI : Introduction to Indian Constitution - II
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - II) (11162A)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रीका पहावी.

प्र.1) थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही आठ) (20 शब्दात)

[16]

- धनविधेयक सर्वप्रथम संसदेच्या कोणत्या सभागृहात सादर केले जाते?
- राज्यसभेची एकूण किती सदस्य संख्या असते?
- त्रिशंकू संसद म्हणजे काय?
- राज्यपालांची नियुक्ती कोण करते?
- केंद्रीय सत्तेत दयेचा अधिकार कोणाला आहे?
- शून्य प्रहर म्हणजे काय?
- सर्वोच्च न्यायालयाच्या सरन्यायाधिकाऱांची नेमणूक कोण करतो?
- महाराष्ट्राचे उच्च न्यायालय कोणत्या शहरात आहे?
- उच्च न्यायालयाच्या न्यायाधिकाऱांचे सेवानिवृत्तीचे वय किती आहे?
- सध्या मतदानाचा अधिकार वयाची किती वर्षे पूर्ण केलेल्या नागरिकांना मिळतो?

प्र.2) 50 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

[16]

- लोकसभेचे सभापती
- विधानसभा सदस्यत्वाची पात्रता
- महाभियोग
- मुख्यमंत्री
- न्यायालयीन पुनर्विलोकन
- प्रौढ मताधिकार

प्र.3) 100 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन)

[18]

- अ) राज्यसभेची रचना सांगा.
- ब) राज्यमंत्रीमंडळाचे कार्ये लिहा.
- क) उच्च न्यायालयाचे अधिकार स्पष्ट करा.
- ड) निवडणूक आयोगाची कार्ये लिहा.

प्र.4 200 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

[20]

- अ) राष्ट्रपतींचे अधिकार व कार्ये लिहा.
- ब) भारतीय निवडणूक व्यवस्थेतील सुधारणा स्पष्ट करा.
- क) सर्वोच्च न्यायालयाचे अधिकार क्षेत्र स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4080

[Total No. of Pages : 4

[5808]-217

First Year B.A.

POLITICAL SCIENCE

**An Introduction to the Constitution of United States of America - II
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - II) (11162B)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any eight questions (in 20 words each)

[16]

- a) What is the name of Federal Legislature?
- b) What is the tenure of members of Senate?
- c) State two eligibilities of House of Representative.
- d) State the two eligibilities of presidential Election.
- e) What is the tenure of Vice-President?
- f) What is the nature of Judiciary System in USA?
- g) In which case did the Supreme Court elistrated the role of judicial review?
- h) Who appoints the federal election commission of USA?
- i) Whom does the ministry collectivly Accountable to?
- j) When was the federal judiciary established?

Q2) Attempt any four short notes (in 200 words each):

[16]

- a) Speaker of Senate.
- b) Importance of Vice President.
- c) Federal Judiciary.
- d) Standing Committee of Congress.
- e) Federal Election Commission.
- f) Appeal Court.

P.T.O.

Q3) Attempt any three questions (in 100 words each)

[18]

- a) Discuss the power and functions of speakers of House of Representative.
- b) Discuss on Electoral System of President.
- c) Explain the importance of Federal Election Commission.
- d) Explain the jurisdiction of the Supreme Court.

Q4) Attempt any two questions (in 200 words each)

[20]

- a) Explain the power and functions of president.
- b) Explain the composition, power and functions of the House of Representative.
- c) Discuss the functions of federal Election Commission.

Total No. of Questions : 4]

P4080

[5808]-217

First Year B.A.

POLITICAL SCIENCE

An Introduction to the Constitution of United States of America - II

(CBCS 2019 Pattern) (Semester - II) (11162B)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
 - 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रीका पहावी.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही आठ प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (20 शब्दात)

[16]

- अ) संघराज्याच्या कायदेमंडळाचे नाव सांगा.
- ब) सिनेट सदस्यांच्या कार्यकाळ किती वर्षे असतो?
- क) प्रतिनिधीगृहाच्या सदस्यांच्या दोन पात्रता सांगा.
- ड) राष्ट्राध्यक्ष निवडणूकीच्या दोन पात्रता सांगा.
- इ) उपराष्ट्राध्यक्षांचा कार्यकाळ किती वर्षे असतो.
- फ) अमेरिकेत कोणत्या स्वरूपाची न्यायव्यवस्था आहे?
- य) सर्वोच्च न्यायालयाने कोणत्या खटल्यात न्यायालयीन पुनर्विलोकणाची भूमिका स्पष्ट केली?
- र) संघराज्याच्या निवडणूक आयोगाची नेमणूक कोणाकडून केली जाते?
- ल) मंत्रिमंडळ सामुहिकरीत्या कोणाला जबाबदार असते?
- व) संघराज्याच्या फेडरल न्यायालयाची स्थापना केंव्हा करण्यात आली?

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा लिहा. (50 शब्दात)

[16]

- अ) सिनेटचा सभापती.
- ब) उपराष्ट्राध्यक्षांचे महत्व.
- क) संघराज्याचे न्यायालय.
- ड) काँग्रेसची स्थायी समिती.
- इ) संघराज्याचा निवडणूक आयोग.
- फ) अपिलाचे न्यायालय.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (100 शब्दात)

[18]

- अ) प्रतिनिधी गृहाच्या सभापतींची अधिकार आणि कामे सांगा.
- ब) राष्ट्रध्यक्षांच्या निवडणूक पद्धतीची चर्चा करा.
- क) संघराज्याच्या निवडणूक आयोगाचे महत्व स्पष्ट करा.
- ड) सर्वोच्च न्यायालयाचे अधिकार क्षेत्र स्पष्ट करा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (200 शब्दात)

[20]

- अ) राष्ट्रध्यक्षांचे अधिकार आणि कामे स्पष्ट करा.
- ब) प्रतिनिधी गृहाची रचना, अधिकार व कामे स्पष्ट करा.
- क) संघराज्याच्या निवडणूक आयोगाची कामे सांगा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4081

[5808]-218

[Total No. of Pages : 2

F.Y. B.A.

HISTORY

**G1 Early India : Post Mauryan Age to the Rashtrakutas
(2019 Credit Pattern) (Semester - II) (11172)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following question in 300 words. (any one) **[15]**

a) Describe the socio-religious and economic life of the Satavahanas period.

OR

b) Discuss the socio-political and cultural life of the Sangam period.

Q2) Answer the following questions in 300 words. (any one) **[15]**

a) Evaluate the achievements of Harshvardhana.

OR

b) Discuss the tripartite struggle among the Rashtrakutas, Palas and Parmaras.

Q3) Answer the following question in 200 words. (any two) **[20]**

a) Discuss the salient features of the Kushan empire.

b) Explain the economy during the Sangam period.

c) Explain the administrative system of the Guptas.

d) Give an account of achievements of the Rashtrakutas.

Q4) Write a short notes. (any four) **[20]**

a) Menander

b) Sangam literature

c) Pushyamitra Sunga

d) Mahayana sect

e) Ajanta caves

f) Pallav art

P.T.O.

Total No. of Questions : 4]

P4081

[5808]-218

F.Y. B.A.

HISTORY

G1 Early India : Post Mauryan Age to the Rashtrakutas

(2019 Credit Pattern) (Semester - II) (11172)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्र.1)** खालील प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. (कोणताही एक) [15]
अ) सातवाहनकालीन सामाजिक-धार्मिक व आर्थिक जीवनाचे वर्णन करा.
किंवा
ब) संगम काळातील सामाजिक-राजकीय व सांस्कृतिक जीवनाची चर्चा करा.
- प्र.2)** खालील प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. (कोणताही एक) [15]
अ) हर्षवर्धनच्या कामगिरीचे मुल्यमापन करा.
किंवा
ब) राष्ट्रकूट, पाल आणि परमार यांच्यातील त्रिपक्षीय संघर्षाची चर्चा करा.
- प्र.3)** खालील प्रश्नांची उत्तरे 200 शब्दात लिहा. (कोणतेही दोन) [20]
अ) कुषाण साम्राज्याच्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
ब) संगमकालीन अर्थव्यवस्था स्पष्ट करा.
क) गुप्तांची प्रशासनव्यवस्था स्पष्ट करा.
ड) राष्ट्रकूटांच्या कामगिरीचा वृत्तांत द्या.
- प्र.4)** टिप लिहा. (कोणत्याही चार) [20]
अ) मिनॅडर
ब) संगम साहित्य
क) पुष्यमित्र शुंग
ड) महायान पंथ
इ) अजिंठा लेणी
फ) पल्लव कला

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4082

[Total No. of Pages : 2

[5808]-219

First Year B.A.

ANCIENT INDIAN HISTORY, CULTURE AND ARCHAEOLOGY

An Introduction to Ancient History of India

(2019 Pattern) (Semester - II) (CBCS) (11182) (General Paper - I)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following questions in 300 words (Any one) **[15]**

- a) Discuss the Indian and Foreign sources of Ancient India.
- OR
- b) What is 'Second Urbanization'?

Q2) Answer the following questions in 300 words (Any one) **[15]**

- a) Write the main teachings of Bhagwan Buddha.
- OR
- b) What do you know about the history of Kushānas ?

Q3) Answer the following questions in 200 words (any two) **[20]**

- a) Write a note on History of Vardhanas.
- b) Explain the economic life during 300 BCE - 700 ACE.
- c) Explain the history of Satvāhanas .
- d) Write the achievements of pulakeshi II.

Q4) Short notes (Any four) **[20]**

- a) Excavation
- b) Dhamma of Ashoka
- c) Kanishka I
- d) Temples at Aihole
- e) Vakatakas
- f) Rashtrakuta Art

P.T.O.

Total No. of Questions : 4]

P4082

[5808]-219

First Year B.A.

ANCIENT INDIAN HISTORY, CULTURE AND ARCHAEOLOGY

An Introduction to Ancient History of India

(2019 Pattern) (Semester - II) (CBCS) (11182) (General Paper - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालील प्रश्नाचे 300 शब्दात उत्तर द्या. (कोणताही एक) [15]

अ) प्राचीन भारताची, भारतीय व परकीय साधने यांची चर्चा करा.

किंवा

ब) 'दूसरे नागरिकरण' म्हणजे काय?

प्र.2) खालील प्रश्नाचे 300 शब्दात उत्तर द्या. (कोणताही एक) [15]

अ) भगवान बुद्धांची प्रमुख शिकवण लिहा.

किंवा

ब) कुषाणांचा इतिहास याविषयी तुम्हांस काय माहिती आहे?

प्र.3) खालील प्रश्नांचे 200 शब्दात उत्तर द्या. (कोणतेही दोन) [20]

अ) वर्धनांचा इतिहास यावर टीपण लिहा.

ब) इ.स. पू. 300 ते इ.स. 700 या दरम्यानचे आर्थिक जीवन स्पष्ट करा.

क) सातवाहनांचा इतिहास विशद करा.

ड) दुसरा पुलकेशी याची कामगिरी लिहा.

प्र.4) टीपा लिहा. (कोणतेही चार) [20]

अ) उत्खनन

ब) अशोकाचा धम्म

क) पहिला कनिष्क

ड) ऐहोळे येथील मंदिरे

इ) वाकाटक

फ) राष्ट्रकूट कला

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4083

[Total No. of Pages : 2

[5808]-220

First Year B.A.

ANTHROPOLOGY

**Introduction to Cultural and Social Organization
(2019 Pattern) (Semester - II) (11192)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Write short notes on following. (any three) **[15]**

- a) Cultural diffusion.
- b) Magic in tribal society.
- c) Animism.
- d) Nature of devience.
- e) Shifting cultivation.

Q2) Answer the following questions in 50 words each. (any three) **[15]**

- a) Explain the meaning of religion and its function.
- b) How is inheritance practiced in tribal primitive societies.
- c) Describe the characteristics of law.
- d) Examine the nature of tribal leadership.
- e) Examine the function of magic in tribal society.

Q3) Answer the following questions in 200 words each. (any two) **[20]**

- a) Discuss material & non material aspect of culture.
- b) Explain the characteristics of tribal economic system.
- c) Discuss the nature of punishment in tribal society.
- d) What are the aims and characteristics of magic?

Q4) Answer the following questions in 300 words each. (any one) **[20]**

- a) Discuss stages of primitive economic organisation.
- b) Elaborate the attributes of culture.

P.T.O.

Total No. of Questions : 4]

P4083

[5808]-220

First Year B.A.

ANTHROPOLOGY

Introduction to Cultural and Social Organization

(2019 Pattern) (Semester - II) (11192)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 - 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रीका पहावी.

प्र.1) थोडक्यात टीपा लिहा. (कोणत्याही तीन) [15]

- अ) सांस्कृतिक प्रसार
- ब) आदिम समाजातील जादू
- क) सर्वात्मवाद
- ड) विचलनाचे स्वरूप
- इ) झूम शेती

प्र.2) खालील प्रश्नांची 50 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) [15]

- अ) धर्माचा अर्थ व त्याची कार्ये स्पष्ट करा.
- ब) आदिवासी समाजातील वारसा कसा पाळला जातो?
- क) कायद्याची वैशिष्ट्ये वर्णन करा.
- ड) आदिम नेतृत्वाचे स्वरूप परिक्षण करा.
- इ) आदिवासी समाजातील जादूच्या कार्याचे परिक्षण करा.

प्र.3) खालील प्रश्नांची उत्तरे 200 शब्दात लिहा. (कोणतेही दोन) [20]

- अ) संस्कृतीच्या भौतिक व अभौतिक पैलुवर चर्चा करा.
- ब) आदिम आर्थिक व्यवस्थेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- क) आदिवासी समाजातील शिक्षेचे स्वरूप चर्चा करा.
- ड) जादूची उद्दीष्ट्ये आणि वैशिष्ट्ये काय आहे?

प्र.4) खालील प्रश्नांची उत्तरे 300 शब्दात लिहा. (कोणताही एक) [20]

- अ) आदिम आर्थिक संघटनांचे टप्पे यावर चर्चा करा.
- ब) संस्कृतीचे गुणधर्म सविस्तर विशद करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

P4084

[5808]-221

First Year B.A.

GEOGRAPHY

**G9 - 110 (B) : Human Geography
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - II)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Draw neat diagrams wherever necessary.*
- 4) *Use the map stensil is allowed.*

Q1) Write answers of the questions in about 20 words each (any eight). **[16]**

- a) Write Definition of Human Geography.
- b) Write any two branches of Human Geography.
- c) Write any two Economic factors affecting on population distribution.
- d) Who proposed the Demographic Transition theory?
- e) Define 'Literacy'.
- f) What is settlement?
- g) What is Linear settlement pattern?
- h) What is urbanization?
- i) Define shifting cultivation.
- j) Write any two technological factors affecting on Indian agriculture.

P.T.O.

Q2) Write short notes in about 50 words each (Any three)

[18]

- a) Dynamic nature of Human Geography.
- b) Sex composition of India.
- c) Urbanization of India.
- d) Plantation Farming.

Q3) Write the answers of questions in 100 words each (Any two):

[16]

- a) Describe social factors affecting on population distribution.
- b) Explain the scope of Human geography.
- c) Explain the Economic problems of Indian Agriculture.

Q4) Write Answers of questions in 300 words each (Any one):

[20]

- a) Explain the pattern of rural settlement with diagram.
- b) Describe in detail Demographic Transition theory.

Total No. of Questions : 4]

P4084

[5808]-221

First Year B.A.

GEOGRAPHY

**G9 - 110 (B) : Human Geography
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - II)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
 - 4) नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.
 - 5) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालील प्रश्नांची 20 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही आठ).

[16]

- अ) मानवी भूगोलाची व्याख्या लिहा.
- ब) मानवी भूगोलाच्या कोणत्याही दोन शाखांची नावे लिहा.
- क) लोकसंख्या वितरणावर परिणाम करणारे कोणतेही दोन आर्थिक घटक सांगा.
- ड) लोकसंख्या संक्रमण सिद्धान्त कोणी मांडला?
- इ) साक्षरतेची व्याख्या लिहा.
- फ) वस्ती म्हणजे काय?
- य) रेषाकृती वस्त्यांचे प्रारूप म्हणजे काय?
- र) नागरीकरण म्हणजे काय?
- ल) स्थलांतरीत शेतीची व्याख्या लिहा.
- व) शेतीवर परिणाम करणाऱ्या कोणत्याही दोन तांत्रिक घटकांची नावे सांगा.

प्र.2) प्रत्येकी 50 शब्दांत टिपा लिहा. (कोणतेही तीन)

[18]

- अ) मानवी भूगोलाचे गतीमान स्वरूप
- ब) भारतातील लिंग रचना
- क) भारतातील नागरीकरण
- ड) मळयाची शेती

प्र.3) खालील प्रश्नांची 100 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन).

[16]

- अ) लोकसंख्या वितरणावर परिणाम करणाऱ्या सामाजिक घटकांची सविस्तर चर्चा करा.
- ब) मानवी भूगोलाची व्याप्ती स्पष्ट करा.
- क) भारतीय शेतीच्या आर्थिक समस्या स्पष्ट करा.

प्र.4) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 300 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणताही एक).

[20]

- अ) ग्रामीण वस्त्यांची प्रारूपे आकृतीसह स्पष्ट करा.
- ब) लोकसंख्या संक्रमण सिद्धान्त सविस्तर स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4085

[Total No. of Pages : 2

[5808]-223

First Year B.A.

**(DSC - PSY -1B) : INTRODUCTION TO SOCIAL PSYCHOLOGY
(2019 Pattern) (Semester - II) (CBCS) (11222)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following questions in 100 words each. (Any four) **[4×5=20]**

- a) Describe the levels of social behaviour.
- b) What is self- presentation?
- c) What is conformity?
- d) Give ways of improving helping behaviour?
- e) Explain any one approach of social behaviour?
- f) Give ways of decision making in groups.

Q2) Answer the following questions in 200 words each (Any two). **[2×10=20]**

- a) Define attitude & give reasons of attitude formation?
- b) Define aggression & ways of reducing aggression?
- c) Give the benefits of joining a group?
- d) Give the factors of Interpersonal Attraction?

Q3) Answer the following questions in 400 words each (Any one) **[1×20=20]**

- a) Define social psychology and explain its history and scope?
- b) Define Prejudice & give ways of reducing prejudice?

Q4) Write short notes (Any Two) **[2×5=10]**

- a) Conflict
- b) Self Regulation
- c) Love
- d) Self - concept

P.T.O.

Total No. of Questions : 4]

P4085

[5808]-223

First Year B.A.

(DSC - PSY -1B) : INTRODUCTION TO SOCIAL PSYCHOLOGY
(2019 Pattern) (Semester - II) (CBCS) (11222)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालील प्रश्नांची उत्तर 100 शब्दात लिहा. (कोणतेही चार) [4×5=20]

- सामाजिक वर्तनाचे स्तर सांगा.
- स्व-सादरीकरण म्हणजे काय?
- अनुसारिता म्हणजे काय?
- सहकार्य वर्तन वाढविण्याचे उपाय सांगा.
- सामाजिक वर्तनाचा कोणताही एक दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
- समुहात निर्णयाचे प्रकार सांगा?

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तर 200 शब्दात लिहा (कोणतेही दोन) [2×10=20]

- अभिवृत्तीची व्याख्या व अभिवृत्ती निर्मितीचे कारणे स्पष्ट करा?
- आक्रमकतेची व्याख्या व आक्रमकता कमी करण्याचे उपाय सांगा?
- समुहाचे सदस्य होण्याचे फायदे सांगा?
- आंतरव्यक्तिक आकर्षणाची कारणे लिहा?

प्र.3) खालील प्रश्नांची उत्तर 400 शब्दात लिहा (कोणताही एक) [1×20=20]

- सामाजिक मानसशास्त्राची व्याख्या, इतिहास व व्याप्ती स्पष्ट करा?
- पुर्वग्रहाची व्याख्या सांगून पुर्वग्रह कमी करण्याचे उपाय सांगा?

प्र.4) टिपा लिहा. (कोणतेही दोन) [2×5=10]

- संघर्ष
- स्व-नियमन
- प्रेम
- स्व-संकल्पना

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4086

[Total No. of Pages : 2

[5808]-224

First Year B.A.

GANDHIAN THOUGHT

**G2 : Major Aspects of Gandhian Thought
(2019 CBCS Pattern) (Semester - II) (11232)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any three of the following questions in 50 words each. **[15]**

- a) Explain Gandhiji's opinion about Religion.
- b) State concept of Non-Violence according to Gandhiji.
- c) Explain Gandhiji's concept purity means.
- d) Briefly explain Gandhiji's concept of Nishakam Karmayoga.
- e) State according to Gandhiji, 'Caste : Obstacle in Indian Caste System'.

Q2) Write short notes on any three of the following in 50 words each. **[15]**

- a) Gandhiji's thoughts on Truth.
- b) Sarva-dharma-samabhava
- c) Concept of End
- d) Varna system
- e) Dignity of Labour

Q3) Answer any two of the following questions in 200 words each. **[20]**

- a) Explain the impact of Upanishada and Bhagwadgeeta on Gandhiji.
- b) Explain fully Ekadasavrata on ethical thought of Gandhian Philosophy.
- c) Fully explain Gandhiji's idea of Ideal State.

Q4) Answer any one the following questions in 400 words. **[20]**

- a) Explain the impact of western thinkers on Gandhi.
- b) Critically evaluate, Gandhiji's Doctrine of Sarvodaya.

P.T.O.

Total No. of Questions : 4]

P4086

[5808]-224

First Year B.A.

GANDHIAN THOUGHT

G2 : Major Aspects of Gandhian Thought
(2019 CBCS Pattern) (Semester - II) (11232)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे 50 शब्दांत लिहा. [15]

- अ) गांधीजीची धर्म संकल्पना स्पष्ट करा.
- ब) गांधीजींना अनुसरून 'अहिंसा' संकल्पना सांगा.
- क) साधन शूचिता ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- ड) गांधीजीची निष्कामकर्मयोग संकल्पना थोडक्यात सांगा.
- इ) 'जात : भारतीय समाज व्यवस्थेतील धोंड' गांधींना अनुसरून सांगा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही तीनवर 50 शब्दांत टिपा लिहा. [15]

- अ) गांधीजीचे सत्यविषयक विचार
- ब) सर्व-धर्म-समभाव
- क) साध्य संकल्पना
- ड) वर्ण व्यवस्था
- इ) श्रम प्रतिष्ठा

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे 200 शब्दांत लिहा. [20]

- अ) गांधीजीवरील उपनिषद व भगवद्गीतेचा प्रभाव स्पष्ट करा.
- ब) गांधीजींचा एकादशव्रत हा नैतिक विचार सविस्तर विशद करा.
- क) गांधीजींची 'आदर्श राज्य' संकल्पना सविस्तर विशद करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 400 शब्दांत लिहा. [20]

- अ) गांधीजींवर पडलेल्या पाश्चात्य विचारवंतांचा प्रभाव स्पष्ट करा.
- ब) गांधीजींच्या सर्वोदय संकल्पनेचे चिकित्सक मूल्यमापन करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4087

[5808]-225

[Total No. of Pages : 2

F.Y.B.A.

YOGA VIDYA GENERAL - II
(2019 Pattern) (Semester - II) (11242)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions must be resolved.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any of the following five questions in one sentence. **[5]**

- a) Where is Kaivalyadham the Yoga research center?
- b) What is the basic text of Yoga?
- c) Name any two body enhancement Asanas?
- d) What is the health promotion of observance Yama-Niyam?
- e) What is the ultimate goal of Yoga?
- f) What is World Yoga Day celebrated?
- g) What are the health benefits of practicing pranayama?

Q2) Write the short note (any two) **[10]**

- a) Ahinsa.
- b) Suchita.
- c) Meditation.

Q3) Answer any two of the following questions in 150 words. **[20]**

- a) Explain the different interpretations and importance of Yoga.
- b) Explain the types and importance of Pranayam.
- c) Explain the importance of Karma Yoga and Dnyan Yoga.

Q4) Answer any one of the following questions in detail. **[15]**

- a) State the goals, objectives and importance of Yoga?
- b) Explain the basics of Asanas?

P.T.O.

Total No. of Questions : 4]

P4087

[5808]-225

F.Y.B.A.

YOGA VIDYA GENERAL - II
(2019 Pattern) (Semester - II) (11242)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजव्या बाजूचे अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे द्या. [5]

- ‘कैवल्यधाम’ हे योग संशोधन केंद्र कोठे आहे.
- योगशास्त्राचा आधारभूत ग्रंथ कोणता ?
- दोन शरीरसंवर्धनात्मक आसनांची नावे सांगा.
- यम-नियम पालनाने कोणते अरोग्य संवर्धन होते.
- योगशास्त्राचे अंतिम ध्येय कोणते ?
- जागतीक योग दिन केंव्हा साजरा केला जातो.
- प्राणायामाच्या अभ्यासाने कोणते अरोग्य संवर्धन होते.

प्र.2) टिपा द्या. (कोणत्याही दोन) [10]

- अहिंसा
- सूचिता
- ध्यान

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची 150 शब्दांत उत्तरे द्या. [20]

- योगशास्त्राच्या विविध व्याख्या व महत्व सांगा.
- प्राणायामाचे प्रकार व उपयोग सांगा.
- ज्ञानयोग व कर्मयोग महत्व सांगा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे सविस्तर उत्तर द्या. [15]

- योगशास्त्राचे ध्येय, उद्दिष्टे व महत्व सांगा.
- आसनांचे मुलतत्वे स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4088

[Total No. of Pages : 4

[5808]-226
F.Y. B.A.
HISTORY OF CIVILIZATION
Indian Civilization and Heritage - II
(General Paper - I)
(2019 Pattern) (Semester - II) (11252) (CBCS)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following questions in 300 words (any one) :

[15]

- a) Explain the achievements of Bhakti Movements.

OR

- b) Describe the architecture in Ancient Indian culture.

Q2) Answer the following question in 300 words (any one) :

[15]

- a) Explain the Gandhar School of Arts.

OR

- b) Write information about Indian Dance Arts.

P.T.O.

Q3) Answer the following question in 200 words (any two)

[20]

- a) Write how Hindi Language is developed?
- b) Write importance of Arts in Indian culture.
- c) Write the information of Mathura School of Arts.
- d) Describe the regional Architecture style in the Medieval Architecture.

Q4) Write short notes (any four) :

[20]

- a) Indian Script
- b) Amaravati School of Arts
- c) Satish Grover
- d) Folk Music
- e) Bharatanatyan
- f) Indian Folk Drama.

Total No. of Questions : 4]

P4088

[5808]-226

F.Y. B.A.

HISTORY OF CIVILIZATION

Indian Civilization and Heritage - II

(General Paper - I)

(2019 Pattern) (Semester - II) (11252) (CBCS)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
-

प्र.1) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 300 शब्दात लिहा. (कोणताही एक)

[15]

अ) भक्ती चळवळीची कामगिरी स्पष्ट करा.

किंवा

ब) प्राचीन भारतीय संस्कृतीतील स्थापत्य विषद करा.

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 300 शब्दात लिहा. (कोणताही एक)

[15]

अ) गांधार कलाशैली स्पष्ट करा.

किंवा

ब) भारतीय नृत्यकलेबद्दल माहिती लिहा.

प्र.3) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दात लिहा. (कोणतेही दोन)

[20]

- अ) हिंदी भाषेचा विकास कसा झाला ते लिहा.
- ब) भारतीय संस्कृतीतील कलेचे महत्त्व लिहा.
- क) मथुरा कलाशैलीबद्दल माहिती लिहा.
- ड) मध्ययुगीन स्थापत्यशैलीतील प्रांतीय शैली स्पष्ट करा.

प्र.4) टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

[20]

- अ) भारतीय लिपी
- ब) अमरावती कलाशैली
- क) सतिश ग्रोवर
- ड) लोकसंगीत
- इ) भरतनाटयम्
- फ) भारतीय लोकनाटये

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P6378

[5808]-227

[Total No. of Pages : 4

F.Y. B.A.

HOME ECONOMICS

**G - 1 : Household and General Economics - II
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - II) (11262)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Diagrams must be drawn wherever necessary.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following questions in 20 words each (any eight)

[16]

- a) Define home management.
- b) Explain the concept human values.
- c) What is human goals?
- d) What is house decoration?
- e) What is house planning?
- f) Explain the meaning interior house decoration.
- g) What is meaning by lower income group?
- h) What is meaning by high income group?
- i) Explain the meaning exterior house decoration.
- j) Define decision making.

Q2) Answer the following questions in 50 words each (any four)

[16]

- a) What are the factors affecting on decision making?
- b) Explain the feature of home management.
- c) Explain the nature of decoration.
- d) Explain the nature and scope of home management.
- e) Give the types of the human goals.
- f) Explain the demerits of decision-making.

P.T.O.

Q3) Answer the following questions in 150 words each (any three) **[18]**

- a) Explain the importance of home management.
- b) Explain the types of human values.
- c) Explain the nature and scope of decision-making.
- d) Explain the merits of decision-making.

Q4) Answer the following questions in 300 words each (any two) **[20]**

- a) Explain the process of decision making with suitable example.
- b) Explain the elements of interior and exterior home decoration.
- c) Explain the stages in home management.

Total No. of Questions : 4]

P6378

[5808]-227

F.Y. B.A.

HOME ECONOMICS

G - 1 : Household and General Economics - II
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - II) (11262)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 - 2) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
 - 3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 4) संदर्भासाठी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 20 शब्दात लिहा. (कोणतेही आठ)

[16]

- अ) गृह व्यवस्थापणा व्याख्या द्या.
- ब) मानवी मूल्याची संकल्पना स्पष्ट करा.
- क) मानवी ध्येय म्हणजे काय?
- ड) गृहसजावट म्हणजे काय?
- इ) गृह नियोजन म्हणजे काय?
- फ) अंतर्गत गृहसजावट अर्थ स्पष्ट करा.
- य) कमी उत्पन्न गट म्हणजे काय?
- र) उच्च उत्पन्न गट म्हणजे काय?
- ल) बहिर्गत गृहसजावट अर्थ स्पष्ट करा.
- व) निर्णय प्रक्रियेची व्याख्या द्या.

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 50 शब्दात लिहा. (कोणतेही चार)

[16]

- अ) निर्णय प्रक्रियेवर परिणाम घटक कोणते?
- ब) गृह व्यवस्थापणाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- क) गृहसजावटीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- ड) गृह व्यवस्थापणाची स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.
- इ) मानवी ध्येयाचे प्रकार सांगा.
- फ) निर्णय प्रक्रियेचे दोष स्पष्ट करा.

प्र.3) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 150 शब्दात लिहा. (कोणतेही तीन)

[18]

- अ) गृह व्यवस्थापणाचे महत्व स्पष्ट करा.
- ब) मानवी मूल्याचे प्रकार स्पष्ट करा.
- क) गृह निर्णय प्रक्रियेचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.
- ड) निर्णय प्रक्रियेचे गुण स्पष्ट करा.

प्र.4) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 300 शब्दात लिहा. (कोणतेही दोन)

[20]

- अ) निर्णय प्रक्रियेच्या प्रक्रियाचे सोदाहरण स्पष्ट करा.
- ब) अंतर्गत गृहसजावट आणि बहिर्गत गृहसजावटीच्या घटकांचे स्पष्टीकरण करा.
- क) गृह व्यवस्थापणाचे टप्पे स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4089

[Total No. of Pages : 4

[5808]-228

F.Y. B.A.

DEFENCE AND STRATEGIC STUDIES

DS 201 : India's National Security

(CBCS) (2019 Pattern) (Semester - II) (11272)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following questions in 100 words each (any three) : **[3×5=15]**

- a) Explain the meaning and concept of national security.
- b) State the types of terrorism.
- c) Which are the external threats of India?
- d) Write the non conventional threats to India's national security.
- e) Explain the strategic importance of the Indian Ocean.

Q2) Answer the following questions in 300 words each (any one) **[1×15=15]**

- a) Explain in detail socio-cultural, Economic and political dimension of India's national security.
- b) Explain in detail Kashmir as an internal security problem.

P.T.O.

Q3) Answer the following questions in 200 words each (any two) [2×10=20]

- a) Explain the concept of collective security.
- b) Explain the concept of regional security.
- c) State the concept of counter insurgency.
- d) Write the ethnic problem in Sri Lanka.

Q4) Write short notes (any four) : [4×5=20]

- a) Defence
- b) Security
- c) External security
- d) Counter Terrorism
- e) Energy as a security threats
- f) Maritime security

Total No. of Questions : 4]

P4089

[5808]-228

F.Y. B.A.

DEFENCE AND STRATEGIC STUDIES

DS 201 : India's National Security

(CBCS) (2019 Pattern) (Semester - II) (11272)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
-

प्र.1) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. (कोणतेही तीन)

[3×5=15]

- अ) राष्ट्रीय सुरक्षेचा अर्थ आणि संकल्पना स्पष्ट करा.
ब) दहशतवादाचे प्रकार सांगा.
क) भारताचे बहिर्गत सुरक्षा धोके कोणते आहेत?
ड) भारताच्या राष्ट्रीय सुरक्षेला असलेले अपारंपारिक धोके लिहा.
इ) हिंदी महासागराचे सामरिक महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 300 शब्दात लिहा. (कोणतेही एक)

[1×15=15]

- अ) भारताच्या राष्ट्रीय सुरक्षेचे सामाजिक, सांस्कृतिक, आर्थिक आणि राजकीय पैलू सविस्तर स्पष्ट करा.
ब) 'काश्मीर अंतर्गत सुरक्षा समस्या' सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.3) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दात लिहा. (कोणतेही दोन)

[2×10=20]

- अ) सामूहिक सुरक्षा संकल्पना स्पष्ट करा.
- ब) प्रादेशिक सुरक्षा संकल्पना स्पष्ट करा.
- क) प्रति विप्लवाची संकल्पना सांगा.
- ड) श्रीलंकेतील वांशिक संघर्ष लिहा.

प्र.4) टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

[4×5=20]

- अ) संरक्षण
- ब) सुरक्षा
- क) बहिर्गत सुरक्षा
- ड) प्रति दहशतवाद
- इ) ऊर्जा एक सुरक्षा समस्या
- फ) सागरी सुरक्षा

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

P6379

[Total No. of Pages : 4

[5808]-229

F.Y. B.A.

COMMERCE

**G - 1 : Fundamentals of Accounting
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - II) (11292)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Question 1 and 8 is compulsory*
- 2) *Attempt any three questions from Question 2 to Question 7.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*
- 4) *Use of calculator is allowed.*

Q1) A) Fill in the blanks using appropriate words from the options. [5]

- a) Real Account always shows_____balance.
i) Debit	ii) Credit
iii) Maximum	iv) None of the above
- b) _____column of ledger is used for writing page number of journal.
i) LF	ii) JF
iii) Date	iv) None of the above
- c) Radhe's Account is a type of _____Account.
i) Nominal	ii) Real
iii) Personal	iv) None of the above
- d) Brief explanation of entry is called as_____.
i) Folio	ii) Narration
iii) Posting	iv) None of the above
- e) Surplus of income over expenses is_____.
i) Profit	ii) Loss
iii) Deficit	iv) None of the above

P.T.O.

- B) State if the following statements are True or False. [5]
- Bank Loan Account is a Nominal Account.
 - Book Keeping is Useful to find out all Tax Liabilities.
 - Bank overdraft is an asset of the business.
 - Goodwill account is a real account.
 - Narration is not required for each and every entry.
- C) Answer in one sentence only. [5]
- Who is a debtor?
 - Give the meaning of Real Account.
 - What is Book Keeping?
 - What is Goods?
 - Who is a creditor?
- D) Match the following pairs. [5]
1) Smita's Account	a) Real Account
2) Machinery Account	b) Assets and Liabilities
3) Commision Account	c) Personal Account
4) Capital Account	d) Irrecoverable debts from customers
5) Bad Debts	e) Nominal Account

Q2) Journalize the following transactions in the books of Sankalp General Stores. [14]

2019 July

1	Started business with cash	Rs.1,00,000
2	Purchase goods from Kareena on cash	Rs. 10,000
8	Sold goods to Priyanka	Rs. 20,000
10	Deposited in SBI	Rs. 30,000
15	Paid for rent	Rs. 4,000
20	Sold goods for cash	Rs. 5,000
25	Paid for salary	Rs. 3,000

- Q3)** Define the term Book keeping and state its importance. [14]
- Q4)** Classify the following accounts under Personal, Real and Nominal. [14]
- a) Expenses account
 - b) Computer account
 - c) Discount account
 - d) Bank account
 - e) Rent account
 - f) Audit fees account
 - g) Plant and machinery account
 - h) Kavita account
 - i) Capital account
 - j) Commission account
 - k) Loan account
 - l) Motor car account
 - m) Building account
 - n) Radhika account
- Q5)** What is discount? Give the difference between cash discount and trade discount. [14]
- Q6)** Classify the following accounts into income and expenditure account. [14]
- a) Interest received
 - b) Rent Paid
 - c) Printing and Stationery
 - d) Carriage
 - e) Electricity bill
 - f) Discount allowed
 - g) Bad debt
 - h) Salary
 - i) Repairs
 - j) Audit fees
 - k) Commission paid
 - l) Discount received
 - m) Dividend received
 - n) Insurance paid

Q7) Explain in details with example types of Accounts and its importance. **[14]**

Q8) Write short notes on any two. **[8]**

- a) Objectives of book keeping.
- b) Explain the term capital and drawing.
- c) Debit note.
- d) Golden rules of accounting.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4090

[Total No. of Pages : 4

[5808]-230

F.Y. B.A. (Semester - II)

EDUCATION

Fundamentals of Education - II

(2019 Pattern) (11302)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following questions in 50 words each (Any Three) : **[15]**

- a) Explain the merits of experimental method.
- b) Write the objectives of primary education.
- c) Write the importance of pre primary education.
- d) Explain the scope of education psychology.
- e) Explain the meaning of mass communication media.

Q2) Answer the following questions in 100 words each (Any Two) : **[20]**

- a) Explain the role of Radio in education.
- b) What are the merits and limitations of observation method?
- c) Write the education work of Anutai wagh.
- d) Explain an objectives of pre primary education.

Q3) Answer any one question in 300 words : **[20]**

- a) What are the problems in primary education? Suggest remedies to overcome these.
- b) Explain the role of T.V. in education in details.

P.T.O.

Q4) Write short notes in 50 words each (Any Three) :

[15]

- a) Limitations of Introspection method.
- b) Education importance of press.
- c) Mass communication media.
- d) Nature of primary education.
- e) Education importance of Internet.

Total No. of Questions: 4]

P4090

[5808]-230

F.Y. B.A. (Semester - II)

EDUCATION

Fundamentals of Education - II

(शिक्षणाची मूलतत्वे - II)

(2019 Pattern) (11302)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

सूचना:

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) 50 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही तीन) : [15]

- अ) प्रायोगिक पद्धतीचे फायदे स्पष्ट करा.
- ब) प्राथमिक शिक्षणाची उद्दिष्टे लिहा.
- क) पूर्व प्राथमिक शिक्षणाचे महत्व लिहा.
- ड) शैक्षणिक मानसशास्त्राची व्याप्ती स्पष्ट करा.
- इ) समूह संपर्क साधनांचा अर्थ स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 100 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : [20]

- अ) आकाशवाणीची शिक्षणातील भूमिका स्पष्ट करा.
- ब) निरीक्षण पद्धतीचे फायदे व मर्यादा कोणत्या?
- क) अनुताई वाघ यांचे शैक्षणिक कार्य लिहा.
- ड) पूर्व प्राथमिक शिक्षणाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

- प्रश्न 3)** 300 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणताही एक) : [20]
- अ) प्राथमिक शिक्षणातील समस्या कोणत्या? त्या दूर करण्यासाठी उपाय सूचवा.
- ब) दूरदर्शनची शिक्षणातील भूमिका सविस्तर स्पष्ट करा.

- प्रश्न 4)** 50 शब्दांत टिपा लिहा (कोणतेही तीन) : [15]
- अ) आत्मनिरीक्षण पद्धतीच्या मर्यादा
- ब) वर्तमानपत्रांचे शैक्षणिक महत्व
- क) समूह संपर्क माध्यमे
- ड) प्राथमिक शिक्षणाचे स्वरूप
- इ) इंटरनेटचे शैक्षणिक महत्व

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4091

[Total No. of Pages : 3

[5808]-231

F.Y. B.A.

MATHEMATICS

FMG - II : Financial Mathematics - II

(2019 Pattern) (Semester - II) (15114)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt any five of the following :

[10]

a) Find the transpose of $B = \begin{bmatrix} 3 & 9 & 8 \\ 4 & 2 & 7 \end{bmatrix}$.

b) Find the $A - B$, where $A = \begin{bmatrix} 4 & 9 \\ 2 & 6 \end{bmatrix}$ & $B = \begin{bmatrix} 1 & 5 \\ 7 & 4 \end{bmatrix}$.

c) Find the determinant of A, where $A = \begin{bmatrix} 6 & 4 \\ 7 & 9 \end{bmatrix}$.

d) Evaluate $\int x^2 dx$.

e) Evaluate $y = \int 2 dx$; $y(3) = 11$.

f) Evaluate $\int_0^6 5x dx$.

g) Evaluate $\int_0^{10} 2e^{-2x} dx$.

P.T.O.

Q2) Attempt **any four** of the following :

[20]

- a) Given a principal P of \$1000 at 6 percent interest i for 3 years. Find the future value S when the principal compounded
- Annually.
 - Semiannually.
- b) Define the following :
- Idempotent Matrix.
 - Symmetric Matrix.
- c) State commutative, associative and distributive laws in Matrix Algebra.
- d) Explain Consumer's Surplus and Producer's Surplus.
- e) Find inverse of $A = \begin{bmatrix} 3 & 1 \\ 2 & 1 \end{bmatrix}$.
- f) Evaluate $\int (6x-11)^{-5} dx$.

Q3) Attempt **any four** of the following :

[20]

- a) Find $A + 2B$, where

$$A = \begin{bmatrix} 8 & 9 & 7 \\ 3 & 6 & 2 \\ 4 & 5 & 10 \end{bmatrix} \text{ and } B = \begin{bmatrix} 1 & 3 & 6 \\ 5 & 2 & 4 \\ 7 & 9 & 2 \end{bmatrix} .$$

- b) Given $a_{21} = 4$, $a_{32} = 5$, $a_{13} = 3$, $a_{23} = 6$, $a_{12} = 10$ and $a_{31} = -5$. Complete the following matrix.

$$A = \begin{bmatrix} 6 & - & - \\ - & 7 & - \\ - & - & 9 \end{bmatrix} . \text{ Also find } A + 2I.$$

- c) State the formula for C_{ij} and find C_{11} , C_{12} for the matrix $A = \begin{bmatrix} 8 & 3 & 2 \\ 6 & 4 & 7 \\ 5 & 1 & 3 \end{bmatrix}$.
- d) Evaluate $\int (3x^3 - x + 1) dx$.
- e) The rate of net investment is given by $I(t) = 140 t^{3/4}$ and the initial stock of capital at $t = 0$ is 150. Find capital function k .
- f) Evaluate $\int_0^3 \frac{6x dx}{x^2 + 1}$.

Q4) Attempt **any two** of the following :

[20]

- a) Show that $AB \neq BA$, where $A = \begin{bmatrix} 3 & 6 & 7 \\ 12 & 9 & 11 \end{bmatrix}$ and $B = \begin{bmatrix} 6 & 12 \\ 5 & 10 \\ 13 & 2 \end{bmatrix}$ Is

A^2 & B^2 exists? Justify.

- b) Evaluate the following.

i) $\int x e^{x^2} dx$.

ii) $\int 10x(x^2 + 3)^4 dx$.

- c) Evaluate $\int_2^3 \frac{3x dx}{(x+1)^2}$.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4092

[Total No. of Pages : 4

[5808]-232

F.Y. B.A.

MATHEMATICAL STATISTICS

13272 : Discrete Probability Distributions

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - II)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates :

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right, indicate full marks.
- 3) Use of statistical tables and calculators are allowed.
- 4) Symbols and their usual meaning.

Q1) Attempt the following :

- a) Choose the correct alternative from the following : [1 each]
- i) If $X \rightarrow$ Poisson (m) then
 - a) mean = variance
 - b) mean > variance
 - c) mean < variance
 - d) mean = $\sqrt{\text{variance}}$
 - ii) If X and Y are two independent discrete r.v.s. then $\text{Cov}(X, Y)$ is
 - a) one
 - b) zero
 - c) negative
 - d) not exist
 - iii) If X follows Poisson distribution with parameter $m = 3.8$ then mode of X is :
 - a) 4
 - b) 3
 - c) 3.8
 - d) 0.8
 - iv) If X follows Geometric distribution over positive integer values with $p = 0.4$ then mean of X is :
 - a) 4
 - b) 2
 - c) 2.5
 - d) 10
 - v) If $\text{Cov}(X, Y) = 15$ then $\text{Cov}(3X, 2Y) =$ _____.
 - a) 20
 - b) 90
 - c) 30
 - d) 45

P.T.O.

- b) State whether the following statements are true or false : **[1 each]**
- Additive property holds true for Geometric distribution.
 - For two random variables X and Y : $\text{Var}(X - Y) = \text{Var}(X) + \text{Var}(Y) - 2\text{Cov}(X, Y)$.
 - Poisson distribution is always unimodal.
 - If $\text{Cov}(X, Y) = 0$ then X and Y are independent.
 - Correlation coefficient depends on origin but not scale.

Q2) Attempt any four of the following : **[4 × 5 = 20]**

- A personal officer knows that 25% of the applicants for a certain position are suitable for a job. What is the probability that the fourth person interviewed will be the first one suitable for job?
- For two discrete random variables X and Y prove that $E(X+Y) = E(X)+E(Y)$.
- State the p.m.f. of Poisson distribution with parameter 'm'. Obtain the m.g.f. of it.
- For two discrete random variables X and Y.

$$\text{Var}(X) = \text{Var}(Y) = 2, \text{Cov}(X, Y) = \frac{1}{2}$$

Find

- $\text{Var}(4X - 3Y)$
 - $\text{Corr} \left(\frac{X-5}{2}, \frac{Y-6}{3} \right)$
- If X_1 and X_2 are independent Poisson random variables with parameters m_1 and m_2 respectively. Derive the conditional distribution of $X_1 / (X_1 + X_2 = n)$, Where n is a non-negative integer.
 - State and prove the lack of memory property of Geometric distribution.

Q3) Attempt any four of the following : **[4 × 5 = 20]**

- Let $X \rightarrow \text{Poisson}(m)$ such that $P(X = 2) = \frac{3}{4} P(X = 1)$.

Find :

- $P(X = 0)$ and
- most probable value of X

- b) Define geometric distribution with parameter 'p'. Also, find its mean.
- c) Show that all cumulants of Poisson distribution are equal to parameter 'm'. Hence comment on nature of distribution.
- d) Obtain the joint probability distribution of two independent r.v.s. with their marginal distribution as given below :

X	-1	1
P[X = x]	.3	0.7

Y	0	1	2
P[Y = y]	0.2	0.6	0.2

- e) Obtain the recurrence relation for successive probabilities of Poisson distribution. Also, state its uses.
- f) Show that the Poisson distribution can be derived as a limiting case of binomial distribution.

Q4) Attempt any two of the following :

[2 × 10 = 20]

- a) i) If X and Y are two discrete random variables with variances σ_x^2 and σ_y^2 respectively. Let ρ is the Karl Pearson's coefficient of correlation between X and Y. With usual notations, show that : **[8]**

$$\text{Var}(ax + by) = a^2\sigma_x^2 + b^2\sigma_y^2 + 2ab\rho\sigma_x\sigma_y$$

- ii) Define marginal distributions of bivariate discrete random variables. **[2]**
- b) The joint p.m.f. of a bivariate random variable (X, Y) is given below : **[10]**

	Y	0	1	2
X				
0		2/7	8/21	1/21
1		3/21	2/21	1/21

- i) Find the marginal p.m.f of X and Y.
- ii) Find Cov(X, Y), are X, Y uncorrelated?

- c) i) Let X and Y are independent Poisson random variables with mean 3 and 4 respectively. [5]

Find :

I) $P(X = 5 / X + Y = 7)$ II) $E(X / X + Y = 7)$

- ii) State and prove additive property of Poisson random variables. [5]

- d) i) Verify independence of bivariate discrete r.v.s. whose joint probability distribution is given below : [5]

	Y	1	2
X			
-1		.18	.42
1		.12	.28

- ii) Define expectation of function of bivariate random variables. By stating condition, prove that : $E[X * Y] = E[X] * E[Y]$. [5]

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4093

[Total No. of Pages : 3

[5808]-233

F.Y. B.A.

OPTIONAL ENGLISH - II

**Text Initiations: Minor Literary Forms and Basics of Phonology
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - II) (General Paper - I) (11332)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) a) Attempt any one of the following questions : [7]

- i) How does Katherine Mansfield show that Kelveys are different from other families?
- ii) Explain the central theme of the story 'The Doll's House'.

b) Attempt any one of the following questions : [7]

- i) Describe the narrator's opinions on robbing various people as presented in 'The Thief'.
- ii) Comment on the title of the short story 'The Thief'.

Q2) Attempt any two of the following questions : [14]

- a) Comment on the significance of the title of the poem 'I Remember, I Remember'.
- b) Explain 'Where the Mind is without Fear' as a prayer for India.
- c) Explain 'The Mountain and the Squirrel' as a reflection and meditation upon life.
- d) How does Christina Rossetti compare life to a painful journey in the poem 'Up-Hill'.

P.T.O.

- Q3)** Attempt any two of the following with reference to the context : **[14]**
- a) I remember, I remember
The Fir-trees dark and high.
 - b) Where the mind is led forward by
thee into ever-widening
thought and action.
 - c) You are not so small as I,
And not half so spry.
 - d) Will the day's journey take the
whole long day?
From morn to night, my friend.
- Q4)** a) Attempt any one of the following questions : **[7]**
- i) Comment on the supernatural elements in the play 'The Monkey's Paw'.
 - ii) How does William Jacob narrate the suffering and loss caused by 'The Monkey's Paw'?
- b) Attempt any one of the following questions : **[7]**
- i) Attempt a character sketch of Svietlovidoff.
 - ii) How does 'The Swan Song' describe the Pathos of growing old?
- Q5)** a) Write short notes on any two of the following : **[10]**
- i) General American English.
 - ii) Monosyllabic and Polysyllabic words.
 - iii) Different standards of pronunciation.
 - iv) The concept of Stress.

b) Fill in the blanks with an appropriate word given in the brackets (any four) : **[4]**

- i) The next higher unit after phoneme is _____. (word/syllable)
- ii) Some syllables may not have a _____ element. (vowel/consonant)
- iii) The word 'gate' has _____ syllable in it. (one/two)
- iv) The word 'freedom' has _____ syllables in it. (three/two)
- v) The word 'fix' has _____ phonemes in it. (three/four)
- vi) The word 'sing' has _____ phonemes in it. (three/four)

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4094

[5808]-234

[Total No. of Pages : 3

F.Y. B.A.

15115 : MATHEMATICS

MG-2 : Analytical Geometry

(CBCS 2019 Pattern) (Semester - II) (General-II)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to right indicate full marks.*

Q1) Attempt any FIVE of the following: **[10]**

- a) Show that it is not possible to draw a line which will make an angle of 30° with the X-axis and 45° with the Z-axis.
- b) Find the center of the conic $7x^2 - 8xy + y^2 + 14x - 8y - 2 = 0$.
- c) Find the equation of the planes whose intercepts on the co-ordinate axes are $\frac{4}{5}, \frac{1}{2}, \frac{-3}{5}$.
- d) Find the direction cosines of the line whose direction ratios are 3, 2, -4.
- e) Find the angle between pair of planes $2x - y + 2z = 3; 3x + 6y + 2z = 4$.
- f) Find the equations of the line passing through (2, -3, 5) and whose drs are 1, -2, 2.
- g) Find the equation of the sphere whose centre is (1, -2, 3) and radius is 6.

Q2) Attempt any Four of the following: **[20]**

- a) If l, m, n are the direction cosines of any line, then prove that $l^2 + m^2 + n^2 = 1$.
- b) Show that the equation of a plane passing through the point $A(x_1, y_1, z_1)$ and direction ratios of its normal are a, b, c is $(x - x_1) + b(y - y_1) + c(z - z_1) = 0$.

P.T.O.

- c) Show that the equations of the line passing through two points $A(x_1, y_1, z_1)$ and $B(x_2, y_2, z_2)$ is $\frac{x - x_1}{x_2 - x_1} = \frac{y - y_1}{y_2 - y_1} = \frac{z - z_1}{z_2 - z_1}$.
- d) Prove that the equation of a sphere with segment AB as a diameter, where $A = (x_1, y_1, z_1)$ and $B = (x_2, y_2, z_2)$ is $(x - x_1)(x - x_2) + (y - y_1)(y - y_2) + (z - z_1)(z - z_2) = 0$.
- e) Find what the equation $x^2 - xy - 3x + 2y + 2 = 0$ become when the origin is transferred to the point $(2, 1)$, the directions of axes remaining the same.
- f) Find the equation of the plane through $A(2, 2, -1)$, $B(3, 4, 2)$, $C(7, 0, 6)$.

Q3) Answer any Four of the following:

[20]

- a) Find the equation of the plane passing through the line of intersection of the planes $x + y + z = 6$ and $2x + 3y + 4z + 5 = 0$ and the point $(1, 1, 1)$.
- b) Find the equation to the plane through the point $(0, 6, 0)$ and through the line $\frac{x+2}{2} = \frac{y+3}{3} = \frac{z-4}{-2}$.
- c) Find where the line $\frac{x-1}{2} = \frac{y-2}{-3} = \frac{z+3}{4}$ meets with the plane $2x + 4y - z + 1 = 0$.
- d) Find symmetrical form of the equation of the line $3x - y + z + 1 = 0$, $5x + y - 3z = 0$.
- e) Find the angle between the line $3x - y + 2z - 1 = 0 = x + 2y + 2z - 5$ and the plane $x + y + 11z = 1$.
- f) Obtain the equation of the smallest sphere passing through $A(2, 1, -1)$ and $B(1, 3, 0)$.

Q4) Answer any Two of the following.

[20]

- a) Prove that every equation of first degree in x, y, z represents a plane.
- b) Show that the lines $\frac{x+3}{2} = \frac{y+5}{3} = \frac{z-7}{-3}$, $\frac{x+1}{4} = \frac{y+1}{5} = \frac{z+1}{-1}$ are coplanar and find the equation of plane containing them.
- c) Find the equation of the sphere passing through the points $(3, 0, 2)$, $(-1, 1, 1)$, $(2, -5, 4)$ and having centre on the plane $2x + 3y + 4z = 6$.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4095

[5808]-235

[Total No. of Pages : 3

F.Y. B.A.

STATISTICAL PRE-REQUISITES
ST - 13572 : Descriptive Statistics - II
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - II)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of Scientific calculator and statistical table is allowed.*
- 4) *Symbols and abbreviations have their usual meaning.*

Q1) Attempt each of the following:

- A) Choose the correct alternative of the following: **[1 each]**
- i) If $\text{Corr}(X, Y) = 0.5$ then $\text{Corr}(X+2, 2-Y)$ is
 - a) -0.5
 - b) 0.5
 - c) 1
 - d) -1
 - ii) If the correlation coefficient $r = 0$, then the regression lines _____
 - a) Are parallel to each other
 - b) Are coincident
 - c) Are perpendicular to each other
 - d) Do not exist
 - iii) Base year of index number is
 - a) Any convenient year
 - b) Preceding year
 - c) Succeeding year
 - d) Year of stability
 - iv) The number of Letters used to denote a class is called as _____.
 - a) Manifold class
 - b) Dichotomous class
 - c) Order of class
 - d) Frequency of class
 - v) An attribute is a _____
 - a) Quantitative characteristics
 - b) Qualitative characteristics
 - c) Both (a) and (b)
 - d) Neither (a) nor (b)

P.T.O.

- (B) State whether the following statement is True or False. [1 each]
- If X and Y are independent then, $\text{Var}(X-Y) = \text{Var}(X) + \text{Var}(Y)$
 - If coefficient of association $Q = 1$, then two attributes are completely associated.
 - If X and Y are uncorrelated then they are independent.
 - If $\sigma_x = \sigma_y$ then $b_{xy} = b_{yx}$.
 - $\text{Cov}(X, X) = \text{Var}(X)$

Q2) Attempt any Four of the following: [4×5=20]

- Define the term correlation. Explain the concept of positive and negative correlation with examples.
- Discuss the effect of change of origin and scale on variance.
- Obtain Spearman's rank correlation coefficient between X and Y, given that:

X	1	2	3	4	5
Y	5	4	3	2	1

- Examine whether the following data are consistent:
 $(AB) = 10, (A) = 15, (B) = 12, (\alpha\beta) = 6$.
- Describe the stepwise procedure of fitting the curve $Y = aX^b$.
- If A and B are two independent attributes then show that A and β are also independent.

Q3) Attempt any Four of the following: [4×5=20]

- The regression equations are $4y - x = 19$ and $9x - y = 39$. Find
 - Estimate X when $Y = 6$.
 - Correlation coefficient between x and y .
- State the situations where regression analysis is used.
- Explain why index numbers are called as economic barometers.
- State merits and demerits of scatter diagram as a measure of correlation.
- Explain the various uses of cost of living index number.
- Define regression coefficients and state any three properties.

Q4) Attempt any Two of the following:

[2×10=20]

- a) Explain the method of ‘base shifting’. State the situation under which base shifting is essential.
- b) Given the following data:

Commodity	p_0	q_0	p_1	q_1
A	X	8	3	4
B	2	6	6	2

Find the missing price if ratio of Laspeyre’s price index to Paasche’s price index is 15:14.

- c) The scores obtained by 7 candidates in drawing (X) and in music (Y) are given below:

Candidate	A	B	C	D	E	F	G
X	24	29	19	14	30	19	27
Y	37	35	16	16	23	27	16

Compute Spearman’s rank correlation coefficient between X and Y.

- d) The profit (in lakhs. of Rs.) earned by company in Xth year is tabulated below:

Year (X)	2001	2002	2003	2004	2005
Profit (Y)	15	21	30	35	40

Fit a second degree curve, $y = a + bx + cx^2$. Also estimate profit in 10th year.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4096

[5808]-236

[Total No. of Pages : 4

F. Y. B.A.

PROPOSITIONAL LOGIC

**G1 : Logic and Principles of Reasoning
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - II) (11362)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any three of the following question in 50 words: **[15]**

- a) What is symbolic logic?
- b) Explain the method of decision procedure.
- c) Describe simple proposition.
- d) Explain implicative proposition.
- e) Explain concept of Deductive proof.

Q2) Write short note on any three of the following in 50 words. **[15]**

- a) Induction
- b) Compound proposition
- c) Basic truth table of conjunction
- d) Propositional constants
- e) Tautology

Q3) Answer two of the following questions in 200 words. **[20]**

- a) Explain with rules of basic truth-table of implication and Disjunction.
- b) What is conditional proof? Explain it with appropriate example.

P.T.O.

- c) Symbolize the following propositions (only five) :
- i) Ram and Shyam both are friends (R, S)
 - ii) Line is straight or circular. (S, C)
 - iii) If you study then you will be passing. (S, P)
 - iv) If I get job then I will be survived. (J, S)
 - v) It is not true that I am fail. (F)
 - vi) She is not reading and writing. (R, W)
 - vi) If he is politician then and then only he will not be actor. (P, A)

Q4) Answer any one of the following questions in 400 words. **[20]**

- a) What is Modern classification of Propositions? Explain types of it.
- b) What is invalidity? Explain its procedure in detail.

Total No. of Questions : 4]

P4096

[5808]-236

F. Y. B.A.

PROPOSITIONAL LOGIC

**G1 : Logic and Principles of Reasoning
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - II) (11362)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक एकूण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रीका पहावी.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे 50 शब्दांत लिहा.

[15]

- अ) प्रतीकात्मक/सांकेतिक तर्कशास्त्र म्हणजे काय?
- ब) निर्णय पद्धती स्पष्ट करा.
- क) सरल विधान स्पष्ट करा.
- ड) व्यंजन विधानाची रचना विशद करा.
- इ) निगमन सिद्धतेची संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही तीन टीपा 50 शब्दात लिहा.

[15]

- अ) विगमन
- ब) संयुक्त विधान
- क) संधी विधानाचे मुलभूत सत्यता कोष्टक
- ड) विधान अचर
- इ) सर्वतः सत्य विधान

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे 200 शब्दात लिहा.

[20]

- अ) व्यंजन आणि वैकल्पिक मूलभूत सत्यता कोष्टक व त्याचे नियम स्पष्ट करा.
- ब) सोपाधिक सिद्धता म्हणजे काय? योग्य उदाहरणासह स्पष्ट करा.

क) खालील विधानांचे चिन्हांकन करा. (फक्त पाच)

- i) राम आणि श्याम दोघेही मित्र आहेत. (R, S)
- ii) रेषा सरळ किंवा वक्र आहे. (S, C)
- iii) तुम्ही अभ्यास केलात तर तुम्ही उत्तीर्ण व्हाल. (S, P)
- iv) मला नोकरी मिळाली तर मी वाचेन. (J, S)
- v) मी नापास आहे हे खरे नाही. (F)
- vi) ती वाचत आणि लिहित नाही. (R, W)
- vii) जर तो राजकारणी असेल तर आणि तरच तो अभिनेता होणार नाही. (P, A)

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 400 शब्दात लिहा.

[20]

- अ) विधानांचे आधुनिक वर्गीकरण म्हणजे काय? त्याचे प्रकार स्पष्ट करा.
- ब) अवैधता म्हणजे काय? त्याची कार्यपद्धती तपशीलवार सांगा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4097

[Total No. of Pages : 2

[5809]-237

F.Y. B.A.

SOCIOLOGY

G1 : Social Institutions and Change

(2019 Pattern) (Semester - II) (CBCS) (11372)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Write short notes : (any three)

[15]

- a) Civil Society
- b) Social media
- c) Forms of Kinship
- d) Secularization
- e) Concept of economy

Q2) Answer the following questions in 50 words each : (any three)

[15]

- a) State the relevance of mass media in contemporary society.
- b) What is social movement?
- c) Write on the types of family.
- d) State the meaning of religion.
- e) Discuss the types of marriage.

Q3) Answer the following questions in 200 words each : (any two)

[20]

- a) Discuss the characteristics of development.
- b) Explain the types of religion.
- c) Elucidate the changing trends of family.
- d) Describe the challenges in higher education.

Q4) Answer the following questions in 300 words : (any one)

[20]

- a) Define social change. Discuss the characteristics of social change.
- b) State the meaning of polity. Elucidate the forms of polity.

P.T.O.

Total No. of Questions : 4]

P4097

[5809]-237

F.Y. B.A.

SOCIOLOGY

G1 : Social Institutions and Change
(2019 Pattern) (Semester - II) (CBCS) (11372)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- अ) नागरीसमाज
- ब) समाजमाध्यमे
- क) नातेसंबंधांचे प्रकार
- ड) धर्मनिरपेक्षता
- इ) अर्थसंस्थेची संकल्पना

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे 50 शब्दांत लिहा. (कोणतेही तीन)

[15]

- अ) समकालीन समाजातील प्रसार माध्यमाचे महत्त्व सांगा.
- ब) सामाजिक चळवळी म्हणजे काय?
- क) कुटूंबाचे प्रकार यावर लिहा.
- ड) धर्माचा अर्थ सांगा.
- इ) विवाहाच्या प्रकारांची चर्चा करा.

प्र.3) खालील प्रश्नांची उत्तरे 200 शब्दांत लिहा. (कोणतेही दोन)

[20]

- अ) विकासाच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- ब) धर्माचे प्रकार स्पष्ट करा.
- क) कुटूंबाचे बदलते प्रवाह विशद करा.
- ड) उच्च शिक्षणातील आव्हाने विशद करा.

प्र.4) खालील प्रश्नांची उत्तरे 500 शब्दांत लिहा. (कोणताही एक)

[20]

- अ) सामाजिक परिवर्तनाची व्याख्या द्या. सामाजिक परिवर्तनाच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- ब) राज्यसंस्थेचा अर्थ सांगा. राज्यसंस्थेचे प्रकार विशद करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4098

[5808] - 238

[Total No. of Pages : 3

First Year B.A.

STATISTICS (General)

**ST-13872: Descriptive Statistics-II
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - II)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of statistical table and calculator is allowed.*
- 4) *Symbols and abbreviations have their usual meaning.*
- 5) *Graph papers will be provided on request.*

Q1) Attempt each of the following:

A) In each of the following cases, choose the correct alternative: **[1 each]**

i) If Laspeyre's price index number and Paasche's price index number are denoted by L and P respectively, then the Fisher's price index number (F) is given by

a) $L + P$	b) $L \times P$
c) $\frac{L+P}{2}$	d) $\sqrt{L \times P}$

ii) If $\text{Corr}(X, Y) = 0.8$, the $\text{Corr}(-2X, -2Y)$ is equal to

a) -0.8	b) 0.8
c) -0.32	d) 0.32

iii) If $(AB) = \frac{(A)(B)}{n}$, then two attributes A and B are

a) Independent	b) Dependent
c) Correlated	d) Quantitative

iv) Which of the following method is used to predict the value of an unknown variable for a given value of another variable?

a) Scatter plot	b) Regression
c) Correlation	d) Covariance

P.T.O.

- v) If $Y = X^2$, then X and Y are
a) linearly related	b) independent
c) non-linearly related	d) none of these

B) In each of the following, state whether the given statement is true or false: **[1 each]**

- i) Index number for the base year is taken to be 100.
- ii) If $\text{Corr}(X, Y) = 0.5$ then $\text{Corr}(2X, -3Y) = -0.3$
- iii) The regression coefficient (b_{yx}) always non-zero.
- iv) A qualitative characteristic is called as an attribute.
- v) The non-linear regression model is not applicable for real-life data.

Q2) Attempt any four of the following: **[5 each]**

- a) Define the terms: Attribute, Dichotomy and Ultimate class frequency.
- b) Explain the procedure of fitting a simple linear regression model $Y = a + bX + \varepsilon$ by least square method.
- c) Explain the terms in case of construction of index numbers: Selection of commodities and choice of the base period.
- d) Explain the procedure of fitting of the curve $Y = ab^x$ by the method of least squares.
- e) Derive Spearman's rank correlation coefficient in a case of without ties of observations.
- f) Define Karl Pearson's correlation coefficient (r), and also, with usual notations, show that $-1 \leq r \leq 1$.

Q3) Attempt any four of the following: **[5 each]**

- a) What is index number? Discuss the problems in the construction of index numbers.
- b) Show that the magnitude of the correlation coefficient is invariant to change of origin and scale.
- c) Define Yule's coefficient of association (Q) with usual notation and show that $-1 \leq Q \leq 1$.
- d) Explain the concept of non-linear regression with suitable real-life examples. Also state its advantages over the linear regression model.
- e) State and prove any two properties of regression coefficients.
- f) If A and B are two independent attributes then show that A and β are also independent.

Q4) Attempt any two of the following:

- a) For the following data, calculate Karl Pearson's correlation coefficient and interpret the result. [10]

X	2	3	4	5	6	7	8
Y	4	5	6	12	9	5	4

- b) i) Test whether the following data is consistent: [5]

$$N = 100, \quad (A) = 30 \quad (B) = 80 \quad (AB) = 40$$

- ii) Compute the Laspyre's Price Index numbers for the following data. [5]

Commodities	Prices		Quantities	
	Base Year	Current Year	Base Year	Current Year
A	10	12	40	45
B	11	11	50	52
C	14	17	30	30
D	8	10	28	29
E	12	13	15	20

- c) Find Spearman's rank correlation coefficient for the following data: [10]

X	28	32	40	50	30	40
Y	55	50	60	50	45	50

- d) Suppose X and Y are two continuous random variables. Find Karl Pearson's coefficient of correlation between X and Y using the following information and interpret the result. Also, find the regression line Y on X and estimate the value of Y for X = 45. [10]

$$n = 10, \quad \sum_{i=1}^n X_i = 666, \quad \sum_{i=1}^n Y_i = 663,$$

$$\sum_{i=1}^n X_i^2 = 44490, \quad \sum_{i=1}^n Y_i^2 = 44061 \text{ and } \sum_{i=1}^n X_i Y_i = 44224$$

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4099

[Total No. of Pages : 2

[5808] - 239

First Year B.A.

MATHEMATICS

AMG - II : Applied Mathematics General - II (Calculus - II)
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - II) (15117)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) Attempt any FIVE of the following:

[10]

- a) Find critical points of the function $f(x) = x^2 + 28x + 4$.
- b) Define the right hand derivative of $f(x)$ at $x = c$.
- c) Give an example of a function which is decreasing on \mathbb{R} .
- d) Solve: $\frac{dy}{dx} = \frac{y}{1+x}$.
- e) Evaluate $\lim_{x \rightarrow 0} \left(\frac{1 - \cos x}{x} \right)$.
- f) Find integrating factor for the differential equation $x dx + y^2 dy = 0$.
- g) If $y = e^x$, then find y_n .

Q2) Attempt any four of the following:

[20]

- a) If the functions f and g are differentiable at a point $x = c$, then prove that $f + g$ is differentiable at a point $x = c$.
- b) If the function $f : [a, b] \rightarrow \mathbb{R}$ is continuous on $[a, b]$ differentiable on (a, b) and $f(a) = f(b)$, then prove that there exists at least one point $c \in (a, b)$ such that $f'(c) = 0$.
- c) If the function $f : [a, b] \rightarrow \mathbb{R}$ is continuous on $[a, b]$, differentiable on (a, b) and $f'(x) > 0, \forall x \in (a, b)$, then prove that $f(x)$ is strictly increasing on $[a, b]$.
- d) Show that the function $f(x) = |x-1|$ is not differentiable at $x = 1$.
- e) Evaluate $\lim_{x \rightarrow 0} x^x$.
- f) If $y(x) = \sin x$, then find $y(0), y'(0), y''(0), y'''(0)$ and $y^{iv}(0)$.

P.T.O.

Q3) Attempt any Four of the following:

[20]

- a) Explain a method to solve the homogeneous equation $\frac{dy}{dx} = \frac{f(x, y)}{g(x, y)}$.
- b) Reduce the differential equation $\frac{dy}{dx} = \frac{ax+by}{ax+dy}$ in variable separable form,
where $\frac{a}{c} = \frac{b}{d}$.
- c) Solve $(x^2 + 2xy + y^2)dx + (x + y)^2dy = 0$.
- d) Find integrating factor (IF) of $(x^2 + y^2 + 1)dx + 2ydy = 0$.
- e) Solve: $\frac{dy}{dx} = 2x + y$.
- f) From the differential equation by eliminating arbitrary constant a and b from $y = ae^x + be^{-x}$.

Q4) Attempt any TWO of the following:

[20]

- a) If $\frac{\partial M}{\partial y} = \frac{\partial N}{\partial x}$, then prove that the differential equation $Mdx + Ndy = 0$ is exact.
- b) Convert the differential equation $\frac{dy}{dx} = \frac{y-x}{y+x}$ into variable separable form and hence solve it.
- c) Show that $\tan^{-1} x = x - \frac{x^3}{3} + \frac{x^5}{5} + \dots$

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4100

[5808] - 240

[Total No. of Pages : 3

First Year B.A.

ST - 14172: APPLIED STATISTICS

Descriptive Statistics - II

(CBCS 2019 Pattern) (Semester - II)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicates full marks.*
- 3) *Use of Scientific calculator and statistical table is allowed.*
- 4) *Symbols and abbreviations have their usual meanings.*

Q1) Attempt each of the following:

A) Choose the correct alternative of the following:

[1 each]

- i) If $\text{Corr}(X, Y) = 0.25$ then $\text{Corr}(X+2, 2-Y)$ is
 - a) -0.25
 - b) 0.25
 - c) 1
 - d) -1
- ii) If the correlation coefficient $r = \pm 1$, then the regression lines _____.
 - a) are parallel to each other
 - b) are coincident
 - c) are perpendicular to each other
 - d) do not exist
- iii) Inflation is measured with the help of
 - a) linear regression
 - b) non linear regression
 - c) correlation
 - d) index number
- iv) The product of regression coefficients is always
 - a) 1
 - b) -1
 - c) less than equal to 1
 - d) greater than equal to 1
- v) Attribute is a _____.
 - a) quantitative characteristics
 - b) qualitative characteristics
 - c) both (a) and (b)
 - d) neither (a) nor (b)

P.T.O.

B) State whether the following statement is True or False: [1 each]

- i) If X and Y are independent then, $\text{Var}(X+Y)=\text{Var}(X)+\text{Var}(Y)$.
- ii) If coefficient of association $Q=1$, then two attributes are completely dissociated.
- iii) If X and Y are uncorrelated then they are independent.
- iv) The regression of the type $Y=a+bX+cX^2$ is linear regression.
- v) Price relative is the geometric mean of current year price and base year price.

Q2) Attempt any FOUR of the following: [4×5=20]

- a) Define the term correlation. Explain the concept of positive and negative correlation with examples.
- b) Discuss the effect of change of origin and scale on covariance.
- c) Examine whether the following data are consistent:
 $(AB)=25, (A)=150, (B)=80, (\alpha\beta)=25$.
- d) Make a critical comparison between Laspeyre's and Paashe's index numbers.
- e) Describe the stepwise procedure of fitting the curve $Y=ab^X$.
- f) Interpret each of the following
 - i) $b_{yx}=1.6$
 - ii) $b_{xy}=0.4$ also find $r(X,Y)$.

Q3) Attempt any FOUR of the following: [4×5=20]

- a) The regression equations are $4y-x=19$ and $9x-y=39$. Find
 - i) Arithmetic mean of x and y.
 - ii) Regression coefficient of X on Y
 - iii) Correlation coefficient between x and
- b) Explain the importance of weights in constructions of index numbers.
- c) If A and B are two independent attributes then show that α and β are also independent.

- d) Distinguish between association and correlation.
- e) Calculate Laspeyre's price index from the following information:

Item	Base Year		Current Year	
	Price	Quantity	Price	Quantity
A	15	5	18	8
B	20	8	22	10
C	25	7	30	6
D	10	12	12	15

- f) Define regression coefficients and state its properties.

Q4) Attempt any TWO of the following: **[2×10 =20]**

- a) Explain the drawbacks of Laspeyre's and Passche's index number.
- b) The profit (in lakhs.of Rs.) earned by company in X year tabulated below:

Year (X)	1	2	3	4	5
Profit (Y)	24	27	32	38	45

Fit a second degree curve, $y = a + bx + cx^2$. Also estimate profit in 10th year.

- c) i) Out of 800 students 320 are married. Among 240 students who failed, 96 were married. Find the coefficient of association between the attributes marriage and failure in examination. Interpret the result. **[7]**
- ii) Write a short note on coefficient of determination. **[3]**
- d) i) Given $\sum p_1 q_0 = 2070, \sum p_1 q_1 = 1340, \sum p_0 q_0 = 1660, \sum p_0 q_1 = 1070$. **[7]**
Find the price index number by Laspeyre's Paasche's and Fisher's method.
- ii) Distinguish between variable and attribute with suitable examples. **[3]**

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

P4101

[5808]-241

First Year B.A.

PHILOSOPHY

G2 : Themes and Issues in Philosophy

(CBCS 2019 Pattern) (Semester - II) (11422)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any Three of the following questions in 50 words each. [15]

- a) Explain the difference between Natural Objects and Artifacts.
- b) State Aristotle's idea of Man as a rational animal'.
- c) Briefly write the of Russell's Autobiography.
- d) Explain, 'Atta Deepa Bhava'.
- e) Explain the plurality of Religion.

Q2) Write a short note on any three of the following in 50 words each. [15]

- a) 'वृक्षवल्ली आम्हा सोयरी वनचरे' Saint Tukaram
- b) Communicative Rationality.
- c) Sartre's views on 'Freedom'.
- d) Gandhiji's Anasaktiyoga.
- e) Philosophy of Religion.

Q3) Answer any Two of the following questions in 200 words each. [20]

- a) Discuss fully Dehatmavada of Caravaka.
- b) State the problems in Media Ethics.
- c) Explain nature of Mahatma Gandhiji's concept of Satyagraha.

Q4) Answer any One of the following questions in 400 words. [20]

- a) Elaborately discuss Gandhiji's concepts Truth and Non-Violence.
- b) Discuss the difference between Need and Wants.

P.T.O.

Total No. of Questions : 4]

P4101

[5808]-241

First Year B.A.

PHILOSOPHY

G2 : Themes and Issues in Philosophy
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - II) (11422)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे 50 शब्दात लिहा. [15]

- अ) 'नैसर्गिक वस्तू' आणि 'कृत्रिम वस्तू' यातील फरक स्पष्ट करा.
- ब) अरिस्टॉटलची 'मानव एक बुद्धीमान प्राणी' ही कल्पना सांगा.
- क) रसेलचे जीवनचरित्र थोडक्यात लिहा.
- ड) स्पष्ट करा, 'अतः दीपो भवः।'
- इ) धर्माची बहुविधता स्पष्ट करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही तीनवर 50 शब्दात टिपा लिहा. [15]

- अ) 'वृक्षवल्ली आम्हा सोयरी वनचरे' - संत तुकाराम
- ब) सुसंवादी विवेकशीलता
- क) सार्त्रचे 'स्वातंत्र्य' विषयक दृष्टिकोन
- ड) गांधीजींचा अनासक्ती योग
- इ) धर्माचे तत्त्वज्ञान

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे 200 शब्दात लिहा. [20]

- अ) चार्वाकांच्या देहात्मवादाची सविस्तर चर्चा करा.
- ब) माध्यमांच्या नीतिशास्त्रातील समस्या सांगा.
- क) महात्मा गांधीजींच्या सत्याग्रह संकल्पनेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 400 शब्दात लिहा. [20]

- अ) 'सत्य' आणि 'अहिंसा' या गांधीजींच्या संकल्पनांची सविस्तर चर्चा करा.
- ब) गरज आणि हव्यास यातील फरकाची चर्चा करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P6380

[Total No. of Pages : 2

[5808]-242

F.Y. B.A.

SOCIAL WORK

Social Welfare Administration in India

(2019 Pattern) (Semester - II) (11432) (CBCS)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right side full marks.*
- 3) *English version is final.*

Q1) Write answer the following questions in about 20 words each (eight out of ten): **[16]**

- a) State coordination function of Social Welfare Administration.
- b) Discuss importance of Evaluation in social work Administration.
- c) What do you mean by Administration?
- d) Clarify scope of welfare state.
- e) State findings of Kothari commission.
- f) State some features of welfare state.
- g) State functions of Primary Health Centre.
- h) What do you mean by Evaluation.
- i) Discuss Health facilities in Maharashtra.
- j) Write some Health facilities provided by NGOs/VAs nearby you.

Q2) Answer short notes in about 50 words each (any three out of four): **[18]**

- a) What do you mean by Welfare State?
- b) Clarify scope of welfare state.
- c) What do you mean by Reporting?
- d) State importance of maintaining relationship with staff.

Q3) Write answers of two questions in 100 words each (any two out of three): **[16]**

- a) Describe 'Planning' function of Social Welfare Administration with examples.
- b) Describe some characteristics of Welfare State.
- c) State Health facilities in Public Health Centres.

Q4) Write the answer of one question in 300 words (one out of two): **[20]**

- a) Describe functions of Social Welfare Administration.
- b) What is the meaning of 'Health' according to World Health Organization'. Describe with examples.

P.T.O.

Total No. of Questions : 4]

P6380

[5808]-242

F.Y. B.A.

SOCIAL WORK

Social Welfare Administration in India
(2019 Pattern) (Semester - II) (11432) (CBCS)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील कंसातील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) इंग्रजी आवृत्ती ही अंतिम असेल.

-
- प्र.1)** पुढील प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 20 शब्दांत लिहा. (दहापैकी आठ) [16]
अ) समाजकल्याण प्रशासनाचे कार्य-समन्वय लिहा.
ब) समाजकार्य प्रशासनातील मूल्यमापनाच्या महत्त्वाची चर्चा करा.
क) प्रशासन म्हणजे काय?
ड) कल्याणकारी राज्याची व्याप्ती स्पष्ट करा.
इ) कोठारी आयोगाचे निष्कर्ष सांगा.
फ) कल्याणकारी राज्याची व्याप्ती स्पष्ट करा.
य) प्राथमिक आरोग्य केंद्राची काही वैशिष्ट्ये सांगा.
र) मूल्यमापन म्हणजे काय?
ल) महाराष्ट्रातील आरोग्य सुविधांची चर्चा करा.
व) तुमच्या आसपासच्या अशासकीय संस्था / स्वयंसेवी संस्थांच्या काही आरोग्य सुविधा लिहा.
- प्र.2)** पुढील प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 50 शब्दांत लिहा. (चारपैकी तीन) [18]
अ) कल्याणकारी राज्य म्हणजे काय?
ब) कल्याणकारी राज्याची व्याप्ती स्पष्ट करा.
क) अहवाललेखन म्हणजे काय?
ड) सहकार्यांबरोबर संबंध सुरळीतपणे ठेवण्याचे महत्त्व सांगा.
- प्र.3)** पुढील प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 100 शब्दांत लिहा. (तीनपैकी दोन) [16]
अ) समाजकल्याण प्रशासनाच्या 'नियोजन' कार्याचे सोदाहरण वर्णन करा.
ब) कल्याणकारी राज्याच्या काही वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.
क) सार्वजनिक आरोग्य केंद्रातील आरोग्य सुविधा सांगा.
- प्र.4)** पुढील प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. (दोनपैकी एक) [20]
अ) समाजकल्याण प्रशासनाच्या कार्याचे वर्णन करा.
ब) जागतिक आरोग्य संघटनेतर्फे 'आरोग्याचा' अर्थ सोदाहरण सांगा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4102

[Total No. of Pages : 4

[5808]-243

First Year B.A .

PUBLIC ADMINISTRATION

**G1 : Introduction to Public Administration - II
(2019 Pattern) (Semester - II) (11442)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any eight questions (20 words)

[16]

- a) Write two problems of Personnel Administration.
- b) Write two merits of Personnel Administration.
- c) Write objectives of retirement.
- d) In 'POSDCORB' the letter 'B' stands for?
- e) State two benefits of training.
- f) Explain term Lokpal.
- g) In which house of parliament budget use to introduce?
- h) State two benefits of retirement.
- i) What is spoil system.
- j) State two points about recruitment.

Q2) Attempt any Four questions (50 words).

[16]

- a) Explain meaning of Training.
- b) State meaning of Personnel Administration.
- c) Comment on Budget.
- d) State meaning of Financial Administration.
- e) Explain concept participatory Budget.
- f) Write types of Budget.

P.T.O.

Q3) Attempt any three questions (100 words)

[18]

- a) Discuss on Administrative Tribunals.
- b) Discuss on Lokayukta.
- c) Explain importance of Personnel Administration.
- d) Explain relation of control and Accountability.

Q4) Attempt any two questions (200 words)

[20]

- a) Explain Budgetary Process.
- b) Discuss on control over Public Administration.
- c) Discuss on Accountability.
- d) Explain Scope of Personnel Administration.

Total No. of Questions : 4]

P4102

[5808]-243

First Year B.A .

PUBLIC ADMINISTRATION

**G1 : Introduction to Public Administration - II
(2019 Pattern) (Semester - II) (11442)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही आठ) (20 शब्दात)

[16]

- अ) कर्मचारी वर्ग प्रशासनाच्या दोन समस्या लिहा.
- ब) कर्मचारी वर्ग प्रशासनाचे दोन गुण लिहा.
- क) सेवानिवृत्तीची उद्दिष्ट्ये लिहा.
- ड) 'POSDCORB' मध्ये 'B' म्हणजे?
- इ) प्रशिक्षणाचे दोन फायदे सांगा.
- फ) 'लोकपाल' संकल्पना स्पष्ट करा.
- य) संसदेच्या कोणत्या सभागृहात बजेट मांडले जाते?
- र) सेवा निवृत्तीचे दोन फायदे सांगा.
- ल) लूट पद्धती म्हणजे काय?
- व) भरती संबंधी दोन मुद्दे लिहा.

प्र.2) 50 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

[16]

- अ) प्रशिक्षणाचा अर्थ स्पष्ट करा.
- ब) कर्मचारीवर्ग प्रशासनाचा अर्थ सांगा.
- क) 'बजेट' वर भाष्य करा.
- ड) वित्त प्रशासनाचा अर्थ विषद करा.
- इ) सहभागी बजेट संकल्पना स्पष्ट करा.
- फ) बजेट चे प्रकार लिहा.

प्र.3) 100 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन)

[18]

- अ) प्रशासकीय न्यायधिकरणांवर चर्चा करा.
- ब) 'लोकायुक्त' यावर चर्चा करा.
- क) कर्मचारी वर्ग प्रशासनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- ड) नियंत्रण व जबाबदारी संबंध स्पष्ट करा.

प्र.4) 200 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

[20]

- अ) बजेट प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- ब) लोकप्रशासनावर नियंत्रण यावर चर्चा करा.
- क) 'जबाबदारी' वर चर्चा करा.
- ड) कर्मचारी वर्ग प्रशासनाची व्याप्ती स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4103

[Total No. of Pages : 2

[5808]-244

F.Y. B.A. (Restructuring)
FOUNDATION COURSE - II (A - Component)
(2019 Pattern) (Semester - II) (11502)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Write the answer of any one of the following questions in 300 words. (Any one) **[15]**

- a) Explain the causes of population growth.
- OR
- b) Discuss the merits and demerits of Indian democracy in detail.

Q2) Write the answer of any one of the following questions in 300 words. (Any one) **[15]**

- a) Discuss the national values from the point of development of the nation.
- OR
- b) State the Geographical location, extent and boundaries of India.

Q3) Write the answer of any two of the following questions in 200 words. (Any two) **[20]**

- a) Explain the causes of gender inequality.
- b) Write the importance of Himalayan Mountain.
- c) Explain the National integration in detail.
- d) State the basic duties of Indian citizen.

Q4) Write the following short notes in 100 words each (Any four). **[20]**

- a) Major Educational cities in India.
- b) Right to Information Act, 2005.
- c) Importance of Indian Plateau.
- d) The concept of Independence.
- e) Zilha parishad
- f) World brotherhood

P.T.O.

Total No. of Questions : 4]

P4103

[5808]-244

F.Y. B.A. (Restructuring)

FOUNDATION COURSE - II (A - Component)

(2019 Pattern) (Semester - II) (11502)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [15]

अ) लोकसंख्या वाढीची कारणे सांगा.

किंवा

ब) लोकशाहीचे गुण-दोष यावर सविस्तर चर्चा करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [15]

अ) राष्ट्राच्या विकासाच्या दृष्टिकोनातून राष्ट्रीय मूल्यांवर चर्चा करा.

किंवा

ब) भौगोलिक दृष्ट्या भारताचे स्थान, विस्तार व सीमा यांची माहिती लिहा.

प्र.3) खालील प्रश्नांची उत्तरे 200 शब्दांत लिहा. (कोणतेही दोन) [20]

अ) लैंगिक विषमतेची कारणे स्पष्ट करा.

ब) हिमालय पर्वतरांगांचे महत्त्व लिहा.

क) राष्ट्रीय एकात्मता म्हणजे काय ते स्पष्ट करा.

ड) भारतीय नागरीकाचे मुलभूत कर्तव्ये सांगा.

प्र.4) टिपा लिहा. 100 शब्दांत (कोणतेही चार) [20]

अ) भारतातील प्रमुख शैक्षणिक शहरे

ब) माहितीचा अधिकार अधिनियम - 2005

क) द्विपकल्पीय पठाराचे महत्त्व

ड) स्वातंत्र्य - संकल्पना

इ) जिल्हा परिषद

फ) विश्वबंधुता

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4104

[5808]-250

[Total No. of Pages : 3

F.Y. B.A. (Vocational Stream)

FUNCTIONAL ENGLISH

**An Introduction to English Language and Writing Skills in English
(2019 CBCS Pattern) (Semester - II) (Paper-I) (Theory)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) a) Write short notes on any two of the following. **[7]**

- i) Vowels in English
- ii) Stress
- iii) Weak Forms

b) Attempt any two of the followings in about 100 words each **[7]**

- i) What is word accent?
- ii) Define consonants and explain it.
- iii) What is intonation?

Q2) a) Transcribe the following words. (Any 7) **[7]**

- i) Chair
- ii) Cat
- iii) Book
- iv) Dream
- v) Home
- vi) Boil
- vii) Year
- viii) Class
- ix) Elephant
- x) Teacher

P.T.O.

- b) Mark appropriate intonation in the following sentences (Any 7) [7]
- i) Ramesh is late for the class.
 - ii) Are you coming?
 - iii) You can manage.
 - iv) Open the window.
 - v) Please come to the party.
 - vi) The situation is not completely bad.
 - vii) What is your name?
 - viii) Would you drop me home.
 - ix) The sea is calm today.
 - x) He is late for office, isn't he?

Q3) Write a paragraph on the given topics (Any 2) [14]

- a) My hobby
- b) Global Warming
- c) Covid - 19

Q4) Write on email on the following situations (Any 2) [14]

- a) Your Friend passed staff selection Exam. Write an email to congratulate him.
- b) You are First year student. You and your classmate decided to organise farewell program to Final year students . Write an email to the class teacher to take permission.
- c) you need a loan to start small business. You need to apply for Mudra loan. Write an email to Bank Manager for the detail information about it.

- Q5) a) Write a paragraph on the following pie-chart Annual Expenditure of the family is Rs. 3,00,000 For the year. Study the Pie-chart and write a paragraph. [7]

The expenditure of the family : Rs. 3,00,000/-

- b) Read the following passage and make notes. The word 'Literature' is really difficult to define. Many interpretations are made about the word. We think that all are incomplete. Some opines that literature is mirror of life. Some says that it is criticism of life. There is controversy about the word. We may say that literature is that which reflects life. The branches of literature are poetry, drama, novel and short-stories. Poetry is of 'two kinds, imaginative and realistic. Drama is either a comedy or a tragedy. Novel is also of manykinds, historical, Psychological, realistic, scientific and regional. Short-story is that one which stands very close to life in spite of its little scope. [7]

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P4104

[5808]-250

[Total No. of Pages : 3

F.Y. B.A. (Vocational Stream)

FUNCTIONAL ENGLISH

**An Introduction to English Language and Writing Skills in English
(2019 CBCS Pattern) (Semester - II) (Paper-I) (Theory)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) a) Write short notes on any two of the following. **[7]**

- i) Vowels in English
- ii) Stress
- iii) Weak Forms

b) Attempt any two of the followings in about 100 words each **[7]**

- i) What is word accent?
- ii) Define consonants and explain it.
- iii) What is intonation?

Q2) a) Transcribe the following words. (Any 7) **[7]**

- i) Chair
- ii) Cat
- iii) Book
- iv) Dream
- v) Home
- vi) Boil
- vii) Year
- viii) Class
- ix) Elephant
- x) Teacher

P.T.O.

- b) Mark appropriate intonation in the following sentences (Any 7) [7]
- i) Ramesh is late for the class.
 - ii) Are you coming?
 - iii) You can manage.
 - iv) Open the window.
 - v) Please come to the party.
 - vi) The situation is not completely bad.
 - vii) What is your name?
 - viii) Would you drop me home.
 - ix) The sea is calm today.
 - x) He is late for office, isn't he?

Q3) Write a paragraph on the given topics (Any 2) [14]

- a) My hobby
- b) Global Warming
- c) Covid - 19

Q4) Write on email on the following situations (Any 2) [14]

- a) Your Friend passed staff selection Exam. Write an email to congratulate him.
- b) You are First year student. You and your classmate decided to organise farewell program to Final year students . Write an email to the class teacher to take permission.
- c) you need a loan to start small business. You need to apply for Mudra loan. Write an email to Bank Manager for the detail information about it.

- Q5) a) Write a paragraph on the following pie-chart Annual Expenditure of the family is Rs. 3,00,000 For the year. Study the Pie-chart and write a paragraph. [7]

The expenditure of the family : Rs. 3,00,000/-

- b) Read the following passage and make notes. The word 'Literature' is really difficult to define. Many interpretations are made about the word. We think that all are incomplete. Some opines that literature is mirror of life. Some says that it is criticism of life. There is controversy about the word. We may say that literature is that which reflects life. The branches of literature are poetry, drama, novel and short-stories. Poetry is of 'two kinds, imaginative and realistic. Drama is either a comedy or a tragedy. Novel is also of manykinds, historical, Psychological, realistic, scientific and regional. Short-story is that one which stands very close to life in spite of its little scope. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P6381

[Total No. of Pages : 2

[5808]-255

F.Y. B.A. (Vocational)

TRAVELAND TOURISM MANAGEMENT

Fundamentals of Tourism - II

(2019 Pattern) (Semester - II) (Paper - II) (11961)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Draw neat diagrams and sketches wherever necessary.*
- 4) *Use of map stencil is allowed.*

Q1) Answer any eight (Around 20 words each):

[16]

- a) Mention two destinations of religious tourism in India.
- b) What do you mean by national integration?
- c) How does tourism help in regional development?
- d) What is domestic tourism?
- e) What do you mean by nature of tourism?
- f) What are the social benefits of tourism?
- g) How does tourism help in educating the children in rural areas?
- h) What do you mean by Microsoft Excel?
- i) Mention the divisions of Department of Tourism.
- j) What is cost benefit?

P.T.O.

Q2) Write short notes on any three (Around 50 words each): [18]

- a) Mention the committees and advisory bodies of department of tourism.
- b) How does tourism industry help in building up good relations with other countries?
- c) Does tourism support environment and how?
- d) What do you understand of economic impact of tourism?

Q3) Answer any two (Around 100 words each): [16]

- a) Impact of tourism on politics.
- b) India - "Land of all season". Explain.
- c) How does media support tourism?

Q4) Answer in detail any one (Around 500 words each): [20]

- a) Explain foreign currency and balance of payment in detail.
- b) How is the current position of tourism in Maharashtra? Write in detail.

